

DIARI DE SESSIONS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

Sèrie P - Número 39 / III Legislatura / Quart període

Dimarts, 14 de novembre de 1989

Presidència del Molt Honorable
Sr. Joaquim Xicoy i Bassegoda

Sessió Plenària núm. 36
Sessió Plenària núm. 37

Primera reunió

SUMARI

Sessió Plenària núm. 36.

La sessió s'obre a dos quarts d'onze del matí i catorze minuts.

Elecció dels Senadors que correspon de designar al Parlament de Catalunya per a representar la Generalitat al Senat (Punt únic de l'ordre del dia.)

L'I. Sr. Secretari Primer dóna lectura al text dels candidats a senadors presentats pels grups parlamentaris (p. 1815).

L'I. Sr. Saura (IC) (p. 1815), l'I. Sr. Clotas (S) (p. 1815) i l'I. Sr. Subirà (CiU) (p. 1815) intervenen per una qüestió d'ordre.

La sessió se suspèn a tres quarts d'onze del matí i quatre minuts i es reprèn a tres quarts d'onze i set minuts.

El Sr. President anuncia l'acord de la Mesa de procedir a la votació secreta per paperetes (p. 1815).

L'I. Sr. Clotas (S) intervé per una qüestió d'ordre (p. 1815).

La sessió se suspèn a tres quarts d'onze del matí i deu minuts i es reprèn a un quart de dotze del matí i vuit minuts.

L'H. Sr. President intervé per fer uns aclariments (p. 1815).

L'I. Sr. Saura (IC) (p. 1816), l'I. Sr. Clotas (S) (p. 1816) i l'I. Sr. Ayguadé (M) (p. 1816) intervenen per una qüestió d'ordre.

Votació: són elegits senadors l'H. Sr. Joaquim Ferré i Roca, per 75 vots; I. Sr. Enric Vendrell i Duran, per 73 vots; I. Sr. Víctor Colomé i Farré, per 70 vots; I. Sr. Felip Lorda i Aláiz, per 59 vots; I. Sr. Roc Fuentes i Navarro, per 58 vots; I. Sr. Josep Maria Sala i Griso, per 48 vots (p. 1816).

La sessió s'aixeca a tres quarts de dotze del matí i set minuts.

Sessió Plenària núm. 37

La sessió s'obre a les dotze del migdia i cinc minuts.

Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu (Punt únic de l'ordre del dia.)

Exposició: *M. H. Sr. President de la Generalitat (p. 1817).*

Preàmbul

— *entorn polític i econòmic a Europa i a Espanya (p. 1817).*

La competitivitat

— *la competitivitat, problema central (p. 1818).*

— *la competitivitat a Catalunya, pros i contres (p. 1819).*

— *situació actual a Catalunya (p. 1819).*

— *polítiques de l'oferta i la demanda (p. 1819).*

— *accions de la Generalitat per afavorir la competitivitat (p. 1820).*

— *una societat i un país competitiu (p. 1820).*

— *indústria (p. 1820).*

— *agricultura i ramaderia (p. 1821).*

— *comerç (p. 1822).*

— *turisme (p. 1822).*

— *ensenyament (p. 1822).*

— *Jocs Olímpics (p. 1824).*

— *residus industrials (p. 1824).*

— *l'energia (p. 1824).*

— *l'equilibri territorial (p. 1825).*

— *la comarcalització (p. 1825).*

Inconvenients de la competitivitat. Política de benestar social

— *actuacions en sectors desfavorits (p. 1825).*

— *gent gran (p. 1826).*

— *infància (p. 1826).*

— *habitatge popular (p. 1826).*

— *equipaments (p. 1826).*

— *drogaaddicció (p. 1826).*

— *disminuïts físics, psíquics, sensorials (p. 1827).*

— *reinserció social (p. 1828).*

— *formació permanent d'adults (p. 1827).*

— *responsabilitats (p. 1828).*

La identitat nacional

— *l'estat de l'autonomia (p. 1828).*

— *una oportunitat històrica (p. 1829).*

— *els dotze punts del sostre polític i competencial del 1987 (p. 1829).*

— *propostes concretes (p. 1829).*

— *revisió del finançament al 1991 (p. 1830).*

— *el país va endavant (p. 1831).*

— *l'enfortiment del nacionalisme (p. 1831).*

S'aixeca la sessió a les dues del migdia i cinc minuts.

SESSIÓ PLENÀRIA Núm. 36

La sessió s'obre a dos quarts d'onze del matí i catorze minuts. Presideix el M. H. Sr. President del Parlament, acompanyat de tots els membres de la Mesa, la qual és assistida per l'Oficial Major i el lletrat Sr. Pau.

Al banc del Govern seu el M. H. Sr. President de la Generalitat, acompanyat dels H. Srs. Consellers d'Ensenyament, de Cultura, de Política Territorial i Obres Públiques, de Treball, de Justícia, d'Indústria i Energia, i de Comerç, Consum i Turisme.

Ordre del dia

Punt únic: Elecció dels Senadors que correspon de designar al Parlament de Catalunya per a representar la Generalitat al Senat.

El Sr. PRESIDENT: Comença la sessió.

Abans d'entrar en l'ordre del dia, molt em plau dirigir una salutació al nou diputat del Grup parlamentari de Convergència i Unió, l'Illustre senyor Jordi Casas-Salat i Fossas, que substitueix l'Honorable senyor Josep Maria Culler i Nadal.

D'acord amb l'article 139 del Reglament, aquesta sessió tindrà un únic punt de l'ordre del dia, que és: elecció dels senadors que correspon de designar al Parlament de Catalunya per representar la Generalitat al Senat, d'acord amb l'article 139 del Reglament i l'article 34.1 de l'Estatut de Catalunya.

Prego a un secretari que doni lectura als candidats a senadors presentats pels grups parlamentaris.

El Sr. SECRETARI PRIMER: «D'acord amb l'article 139.3 del Reglament, es fa avinent que els grups parlamentaris han proposat els diputats que tot seguit s'especifiquen per representar la Generalitat al Senat, d'acord amb l'article 34.1 de l'Estatut de Catalunya: Grup parlamentari de Convergència i Unió, Honorable senyor Joaquim Ferrer i Roca, Illustre senyor Enric Vendrell i Duran, Illustre senyor Víctor Colomé i Farré; Grup Socialista, Excel·lentíssim senyor Felip Lorda i Aláiz, Illustre senyor Josep Maria Sala i Griso; Grup parlamentari d'Iniciativa per Catalunya, Illustre senyor Roc Fuentes i Navarro.»

El Sr. PRESIDENT: D'acord amb els articles 79 i 81 del Reglament del Parlament, una cinquena part dels diputats del Grup de Convergència i Unió ha sol·licitat votació secreta mitjançant paperetes. Per consegüent, la votació serà secreta i per ordre alfabètic... (L'I. Sr. Saura demana per parlar.) Sí, senyor...

El Sr. SAURA: Gràcies, senyor President, per una qüestió d'ordre. És que el nostre Grup entén, d'acord amb l'article 139, apartat 3, del Reglament, que no s'ha d'efectuar cap votació. Diu textualment: «Finit aquest termini, el President farà públiques les resolucions corresponents i convocarà el Ple del Parlament perquè les ratifiqui.» Per tant, entenem que el que avui correspon és ratificar el que són els sis candidats, i que no correspon votar, i que d'altra banda sembla que sempre aquesta ha estat la tradició d'aquest Parlament a l'hora de designar els senadors. Gràcies, senyor President.

El Sr. PRESIDENT: Aquesta Presidència entén que una forma de ratificar és la votació (*remor de veus*), de manera que... i

entén que preval l'article que preveu la possibilitat de sol·licitar, quan es tracta de persones, de sol·licitar la votació secreta. (L'I. Sr. Clotas demana per parlar.) Senyor Clotas, té la paraula.

El Sr. CLOTAS: Senyor President, sí, en nom del Grup Socialista, per afegir-me als arguments donats pel Diputat senyor Saura, perquè efectivament el Reglament estableix que es ratifiquin les candidatures proposades segons l'article 34.1 de l'Estatut, les candidatures proposades proporcionalment al nombre de diputats de cada grup, a la consideració de la Mesa del Parlament, perquè aquesta les faci efectives davant del Ple del Parlament, i aquest ratifiqui. Per tant, des del nostre punt de vista, senyor President, és molt clar que el que estableix l'Estatut, assignant proporcionalment allò que correspon a cada grup, i el que estableix el Reglament sobre la forma de ratificació, i no elecció, estableix nítidament el que es proposa en la intervenció del senyor Saura. Però al mateix temps, senyor President, per afegir que, en nom del Parlament de Catalunya, en el moment de l'elecció dels senadors autonòmics davant de la Cambra Baixa, ens sembla al nostre Grup, senyor President, que, complint l'esperit de l'Estatut i del Reglament, és molt més important i conté molta major força política el fet que els senadors autonòmics surtin ratificats pel conjunt de la Cambra que no per una votació que vulnera i violenta el Reglament de la Cambra per donar satisfacció a alguns diputats que no contempen el Reglament i l'Estatut tal com s'han de contemplar. Per tant, des del punt de vista de la força política que el Parlament de Catalunya atorga als senadors autonòmics, i des del punt de vista del respecte escrupolós al Reglament i a l'Estatut, i per altra banda els precedents, per dues vegades, que hi ha en aquesta Cambra de ratificació dels senadors, demanem que s'utilitzi la fórmula prevista fins ara, senyor President.

El Sr. PRESIDENT: Algun altre Grup vol fer alguna manifestació sobre aquesta qüestió de procediment? (L'I. Sr. Subirà demana per parlar.) El senyor Subirà té la paraula.

El Sr. SUBIRÀ: Senyor President, per ratificar-me en la petició de la cinquena part de diputats del Parlament, del meu Grup parlamentari, entre els quals hi sóc jo mateix, en el sentit que, evidentment, la ratificació es produeix a través d'una votació, i el Reglament del Parlament contempla la prioritat, quan es tracta d'elegir persones, de la votació secreta si algú ho sol·licita d'acord amb el Reglament.

El Sr. PRESIDENT: Bé, se suspèn dos minuts la sessió perquè la Mesa deliberi. Se suspèn la sessió.

(La sessió se suspèn a tres quarts d'onze del matí i quatre minuts i es reprèn a tres quarts d'onze i set minuts.)

El Sr. PRESIDENT: Es reprèn la sessió.

La Mesa ha acordat per majoria procedir a la votació secreta per paperetes. (L'I. Sr. Clotas demana per parlar.) Senyor Clotas?

El Sr. CLOTAS: Senyor President, en virtut de l'article 26.2 del Reglament, per demanar resolució motivada d'aquesta decisió. (Pausa.)

El Sr. PRESIDENT: La Mesa, en establir el criteri, que ha comunicat que ha estat adoptat per majoria, ha interpretat el Reglament i, per consegüent, no cal sol·licitar una resolució motivada, d'acord amb l'article 26. (L'I. Sr. Clotas demana per parlar.) Digui, senyor Clotas.

El Sr. CLOTAS: Senyor President, el nostre Grup —i altres grups, com han pogut observar— considera que allà on radica

l'errònia interpretació per part de la Mesa del procediment que estem tractant és per haver admès a tràmit l'escrit que entren un nombre de diputats del Grup de Convergència i Unió demanant votació a allò que tan sols requereix ratificació. Per tant, senyor President, el punt 2 de l'article 26 del Reglament estableix que, si algun grup discrepa d'una decisió adoptada per la Mesa en relació amb els punts quart i cinquè del mateix article 26 —és a dir en relació amb la qualificació, d'acord amb el Reglament, dels escrits i documents d'índole parlamentària, i donar-li la seva admissibilitat i tramitació—, pot demanar resolució motivada; per tant, senyor President, insisteixo que, d'acord amb aquest article, crec necessari que la Mesa faciliti la resolució motivada d'aquesta decisió.

El Sr. PRESIDENT: No, no. La Mesa creu que... —en aquest cas és la Presidència— els únics punts pels quals es pot sol·licitar resolució motivada són els punts quart i cinquè, i l'Illustre senyor Diputat fa referència al punt segon.

(*L'I. Sr. Clotas s'aixeca per parlar.*)

El Sr. CLOTAS: Senyor President, si m'ho permet, és que ho ha interpretat malament. És el punt dos de l'article 26, punts quart i cinquè del primer article; per tant, jo li llegiré per fer-li el favor. El punt quart del primer article diu: «Qualificar, d'acord amb el Reglament, els escrits i els documents d'índole parlamentària, així com declarar-ne l'admissibilitat o la inadmissibilitat». Punt cinquè: «Decidir la tramitació de tots els escrits i documents d'índole parlamentària d'acord amb les normes establertes en el Reglament». Aquests punts, quart i cinquè, són referents al primer punt de l'article 26, i el segon punt de l'article 26 és el que diu que si un grup parlamentari discrepava d'una decisió adoptada per la Mesa en el compliment de les funcions a què es refereixen els punts quart i cinquè del punt primer d'aquest article podrà sol·licitar-ne la reconsideració; la Mesa decidirà definitivament mitjançant resolució motivada. De manera vinculant, senyor President.

Per tant, crec amb tot el dret, el nostre Grup, a demanar aquesta resolució motivada.

El Sr. PRESIDENT: Bé, se suspèn la sessió per procedir a la redacció de la resolució motivada. Per cinc minuts.

Se suspèn la sessió.

(*La sessió se suspèn a tres quarts d'onze del matí i deu minuts i es reprèn a un quart de dotze i vuit minuts.*)

El Sr. PRESIDENT: Es reprèn la sessió.

La resolució motivada de la Mesa és la següent: «El document presentat per la cinquena part dels diputats del Grup parlamentari de Convergència i Unió és admissible formalment a tràmit, d'acord amb el que disposa l'article 79.1 del Reglament, atès que ha estat presentat per l'esmentada part dels diputats de la Cambra —com preveu el dit article— per sol·licitar l'aplicació de l'article 81.1, primer del Reglament.

»Pel que fa al fons de la qüestió, la Mesa, per majoria, considera que l'únic procediment que té el Parlament per a prendre acords o ratificar propostes és la votació, que pot fer-se pels procediments següents: per assentiment, d'acord amb l'article 77 del Reglament, com es féu l'any 1980; pel procediment ordinari, d'acord amb l'article 78.1 del Reglament, com es féu els anys 82, 84, 86 i 88, o per paperetes, d'acord amb l'article 81.1, primer, del Reglament, atès que es tracta de ratificar/elegir persones.

»Per consegüent...» (*Remor de veus. L'I. Sr. Saura demana*

per parlar.) Sí, senyor Saura?

El Sr. SAURA: Gràcies, senyor President. És per fer constar en acta la nostra discrepància per aquesta resolució motivada, perquè la considerem una vulneració sectària del que és l'esperit de l'Estatut (*remor de veus*), del que és l'esperit de l'Estatut, i perquè considerem que ha estat trencada una tradició històrica en aquest Parlament, en votar per assentiment tots els senadors.

Gràcies, senyor President.

El Sr. PRESIDENT: Constarà en acta, però no els qualificatius improcedents de què ha fet ús el senyor Diputat. Però constarà en acta. (*L'I. Sr. Clotas demana per parlar.*) Senyor Clotas.

El Sr. CLOTAS: Senyor President, efectivament, en nom del nostre Grup, també per deixar constància de la nostra discrepància d'aquesta decisió i interpretació, i per fer constar, senyor President, que estem convençuts que la força d'aquest Parlament es manifestava d'una manera molt més clara i molt més potent utilitzant la fórmula de la ratificació, que és la que preveu el Reglament.

El Sr. PRESIDENT: Gràcies. (*L'I. Sr. Ayguadé demana per parlar.*) El senyor Ayguadé?

El Sr. AYGUADÉ: Senyor President, en nom del Grup Mixt, considerem que l'aplicació estricta del Reglament, tal com està formulat, seria fer la ratificació, però també considerem que, a aquest Grup Mixt, potser només li quedaria, en la ratificació, dir «sí» o «no», mentre que de l'altra manera podríem dir «sí» a uns i «no» a uns altres. Per tant, en el futur, crec que el que caldria fer és canviar el Reglament. Però, avui, senyores i senyors diputats, el Grup Mixt també formula la seva protesta.

El Sr. PRESIDENT: Un senyor secretari donarà lectura als candidats a senadors presentats pels grups parlamentaris. Ja s'ha fet. Per consegüent, el senyor Secretari procedirà a la lectura per ordre alfabètic, i cridarà els il·lustres senyors diputats. Naturalment, es poden votar fins a sis noms d'entre els candidats i, per consegüent, serà nul qualsevol vot dirigit a una persona, a favor d'una persona que no estigui compresa entre els candidats.

(*D'acord amb l'article 81.1 del Reglament, les I. Sres. diputades i els I. Srs. diputats són cridats nominalment per ordre alfabètic perquè vagin a la Mesa i dipositin a l'urna les paperetes. El M. H. Sr. President de la Generalitat, els H. Srs. diputats que són membres del Consell Executiu, el M. H. Sr. President del Parlament, la I. Sra. Diputada i els I. Srs. diputats que són membres de la Mesa són cridats al final.*)

El Sr. PRESIDENT: Algun il·lustre senyor Diputat o Diputada no ha estat cridat? No.

(*Es procedeix al recompte dels vots emesos.*)

El Sr. PRESIDENT: El resultat de l'escrutini és el següent: l'Honorable senyor Joaquim Ferrer i Roca, 75 vots; l'Excel·lentíssim senyor Enric Vendrell i Duran, 73 vots; l'Illustre senyor Víctor Colomé i Farré, 70 vots; l'Excel·lentíssim senyor Felip Lorda i Aláiz, 59 vots; l'Excel·lentíssim senyor Roc Fuentes i Navarro, 58 vots; l'Illustre senyor Josep Maria Sala i Griso, 48 vots; 7 vots en blanc. Queden elegits els esmentats senyors.

Es comunica als senyors diputats que s'informarà la Presidència del Senat dels senadors designats, als quals es lliurarà la credencial corresponent.

S'aixeca la sessió.

(*Són tres quarts de dotze del matí i set minuts.*)

SESSIÓ PLENÀRIA NÚM. 37

La sessió s'obre a les dotze del migdia i cinc minuts. Presideix el M. H. Sr. President del Parlament, acompanyat de tots els membres de la Mesa, la qual és assistida per l'Oficial Major.

Al banc del Govern seu el M. H. Sr. President de la Generalitat, acompanyat dels H. Srs. Consellers de Governació, d'Ensenyament, de Cultura, de Sanitat i Seguretat Social, de Política Territorial i Obres Públiques, de Treball, de Justícia, d'Indústria i Energia, de Comerç, Consum i Turisme i de Benestar Social.

Ordre del dia

Punt únic: Debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu.

El Sr. PRESIDENT: Comença la sessió.

D'acord amb l'article 123 del Reglament, aquesta sessió tindrà un únic punt de l'ordre del dia, que és el debat sobre l'orientació política general del Consell Executiu. Té la paraula el Molt Honorable senyor President de la Generalitat.

El Sr. PRESIDENT DE LA GENERALITAT (Jordi Pujol i Soley): Molt Honorable senyor President, senyores i senyors diputats, d'acord amb el que preveu el Reglament d'aquest Parlament, em presento davant la Cambra per iniciar el debat de política general que, preceptivament, s'ha de fer cada any. Ho faig pensant i amb l'esperança que potser aquest és un moment —políticament parlant— idoni perquè puguem fer un debat sense gaires condicionaments conjunturals de caràcter immediat, un debat serè.

Per això, a fi de donar el màxim possible de contingut a aquest debat, vull iniciar-lo no parlant directament dels nostres problemes, sinó parlant de l'actual moment general a Europa, i al món, i a Espanya, abans de parlar de Catalunya. En la història hi ha períodes, de vegades llargs, de progrés o d'estancament, de canvi o d'estabilitat; hi ha, per exemple, conjuntures d'ona curta o d'ona llarga, de creixement o de recessió econòmics. Jo ja els he parlat altres cops d'això, en debats com aquest —per exemple, en el de l'any passat.

Bé, doncs ara ens trobem en un moment excepcionalment favorable a tot el món desenvolupat; avui no parlaré d'altres coses que no siguin pròpiament Europa, malgrat que, justament, altres continents i altres països, que no són precisament l'Europa comunitària, estiguin molt de moda, molt al dia, millor dit, siguin de molta actualitat —aquesta és la paraula exacta. Els parlaré fonamentalment d'Europa.

Què passa, a Europa? Què passa, a l'Europa occidental? Passa que ja fa anys —segons com se miri en fa deu o dotze; segons com se miri només en fa sis o set— que està creixent i que està canviant profundament en un sentit positiu: creix econòmicament, progressa el seu procés d'integració, creix també el seu pes en el món. Els anys noranta, la dècada dels noranta, molt probablement seran uns anys de boom europeu; mentrestant, el Japó va amunt, certament, i els països emergents del Pacífic també i, pel que fa a Nord-amèrica, si bé és cert que viu un procés de pèrdua de pes relatiu —per altra banda, lògic, donada la seva esclatant supremacia de fa unes dècades—, aquest con-

tinua essent el país més poderós del món. Però el centre neuràlgic, l'àmbit més decisiu, molt probablement, serà a Europa, i molt probablement Europa estarà en condicions, més que cap altre continent, en condicions de consolidar i de prestigiar el seu model polític, social i econòmic. I Europa vol dir, bàsicament, la Comunitat: és el punt de referència dels països de l'est, però també dels països de l'EFTA.

Tot això no és una divagació supèrflua. En parlo per veure com Catalunya pot treure profit de fets com, entre altres, la necessitat que els països demòcrates extracomunitaris tenen d'implantar-se a la Comunitat —Suècia, posem per cas, o Suïssa—, o bé també el mateix interès per part del Japó, o de Corea, o de Taiwan, o de Nord-amèrica; o bé, i sobretot, per veure com podem treure profit de la perspectiva de creixement i, per tant, d'arrossegament dels països una mica menys desenvolupats que sembla que ofereixen els països més avançats de la Comunitat.

Tenim, per tant, una primera carta a favor nostre, molt important: la conjuntura econòmica, però també la política, ens són favorables. El nostre àmbit geogràfic i cultural sembla ser el de més bones perspectives durant el proper decenni.

Dintre d'aquest marc, Espanya té una evolució especialment bona: en el terreny econòmic, n'hi ha prou a dir —vostès ho saben— que l'any passat el creixement espanyol fou del 5%, molt per sobre, sensiblement per sobre, de la mitjana comunitària. Deixo de banda alguns aspectes negatius de l'actual moment econòmic, especialment el rebrot inflacionista, perquè de moment —dic «de moment»— sembla que no modifiquen sensiblement la imatge, que, en darrer terme, és francament positiva. En canvi, després m'hauré de referir amb més preocupació al creixent dèficit comercial.

Mirin, ara el que hi ha és que la situació espanyola no solament és bona per al creixement econòmic, sinó, a més, perquè durant els darrers catorze anys s'ha donat resposta positiva —i definitiva— a uns quants grans interrogants, a unes quantes grans assignatures pendent: la de la democràcia, la de l'estabilitat, la de l'adscripció al món occidental, la de la retrobada amb Europa, la de la integració a Europa... O sigui, que Espanya ara no és un país d'horitzó incert, sinó un país europeu, normalitzat i homologat. No vol dir que no hi hagi problemes, i que no n'hi hagi per a Catalunya, concretament —després en parlarem, d'aquests—, però de moment és evident que el que compta ara és que el marc espanyol és avui molt més clar i positiu en ell mateix i en el seu encaix internacional, i les seves possibilitats d'aprofitar-se de l'excel·lent conjuntura internacional i europea són molt considerables.

Dintre d'aquest marc general del món, d'Europa i d'Espanya, Catalunya ha de mirar de treure el màxim profit possible de la conjuntura favorable —i parlo de conjuntura, torno a dir-ho, no només en termes econòmics. És sota aquesta perspectiva que situo el debat d'avui.

En certs aspectes, ens trobem en la situació de la persona que puja per una escala mecànica: tot va bé, ella puja, però tot-hom puja; si, a més de pujar portada pel moviment mecànic del qual es beneficien tots els que fan ús de l'escala, vol atrapar algú, vol guanyar posicions, la persona en qüestió no es pot limitar a deixar-se portar: ha de fer l'esforç, a més, de pujar esglaons. I això val per a Catalunya i val també per a tot l'Estat: es tracta de pujar un, dos, tres esglaons, els que es puguin, i situar-nos en un nivell més alt del que tenim.

Senyores i senyors diputats, el meu discurs d'avui tindrà tres parts: el preàmbul que els acabo de fer em dona peu a entrar en la primera d'aquestes parts, la dedicada a la competitivitat, la competitivitat. I la competitivitat, no entesa només com un fet econòmic, sinó com un fet general de la societat, si bé és cert que una manera fàcil i entenedora de fer el judici sobre el grau de competitivitat d'un país és la valoració econòmica. He d'advertir que en aquest capítol de la competitivitat —que serà molt llarg—, hi he de ficar també algunes coses que potser enganxen una mica artificiosament amb el tema de competitivitat, però que calia posar-les-hi, necessàriament. Ho dic simplement perquè —ja me n'excuso per endavant— el meu discurs serà llarg, però no tan llarg com es podria preveure després de sentir aquesta primera part, la de la competitivitat, en la qual, ho repeteixo, hi haurà alguns elements afegits.

Parlem, doncs, d'això. Com que les coses en general van bé, com que és cert que hi ha creixement econòmic, i més benestar, i més treball, i més confiança en el futur, i molta llibertat, i un creixent acostament a les formes de vida europea, i més obertura internacional o, fins i tot, més cosmopolitisme, com que en general això és així, hi ha tendència a passar per alt altres aspectes nostres menys positius. Per exemple: si ara jo dic que actualment Espanya, en termes relatius, no ha recuperat encara —en termes relatius— el nivell econòmic que tenia l'any 75, això causarà sorpresa, i per això cuito a donar a la meua afirmació un suport que està més enllà de tota sospita, que és, per exemple, en aquest cas, el del professor Fuentes Quintana. A la revista *Papeles de Economía*, que ell dirigeix, trobaran, al número de juliol-agost d'enguany, la dada següent: si equiparem a cent el PIB per habitant dels dotze països de l'actual Comunitat Europea, veurem que el nivell espanyol l'any 75 era de 79,9, i que l'any 88 era de 74,6. Pujant —pujant, això sí—, i pujant sensiblement, recuperant-se del seu nivell més baix, que havia estat, el 85, d'un 72,1, però encara, l'any passat, un 5,3 per sota del de fa catorze anys. Si fem la mateixa comparança amb els vuit països desenvolupats de la Comunitat, el resultat és similar: 75 l'any 79 i 69,2 el 88. I el mateix passa si els països de referència són Grècia, Irlanda i Portugal: 112,7 l'any 75 i 110,8 l'any passat.

Jo mateix matisaré això dient que hi ha un intangible de gran valor que aquestes dades no contemplen, i és, com ja he dit abans, que l'any 75 hi havia una gran incògnita política, amenaçadora, que planava sobre l'economia i la societat espanyoles. I aquesta incògnita, avui, s'ha resolt positivament. L'horitzó ara és clar, i aleshores no. I això no és només important des del punt de vista polític o social, sinó des del punt de vista econòmic, també. Ara bé, en termes econòmics estrictes, estem per sota d'aleshores, i això cal no oblidar-ho. En termes econòmics relatius, és clar, però relatius respecte als països amb els quals nosaltres més hem de comptar, amb els que ens hem de mesurar.

Hi ha una certa petulància, hi ha un cert *autobombo* del Govern i del Partit Socialista, evidentment, però no només del Govern i del Partit Socialista, sinó de més gent i de més sectors; hi ha una certa eufòria —comprensible, per altra banda—; hi ha la impressió, molt real, que es va endavant..., que tot això ho fa passar per alt, i això no és bo. I no es pensin pas que ara, jo, és que vulgui tirar aigua al vi, diguem-ne; això és, simplement, que, per parlar de la necessitat que tenim de fer un gran esforç

en el terreny de la competitivitat, em cal subratllar aquest fet que ara estic subratllant amb un to constructiu i positiu.

I —ho repeteixo— potser hi haurà alguns de vostès que no s'ho acaben de creure, i, evidentment, molta gent del carrer, almenys, no n'és conscient, perquè, com dic, vull dir, hi ha una sensació —que respon a una realitat— de creixement i de progrés, real. Però, mirin, ara fa deu anys, si algú, algun polític deia als nord-americans: «Estem perdent competitivitat respecte al Japó, o respecte a Alemanya i, bona part, respecte a la Comunitat Econòmica Europea», la immensa majoria dels americans no s'ho creien. Respecte al Japó..., és que hi havia cap americà que volgués convertir-se en japonès, ell?, que volgués canviar la seva manera de viure? No s'ho creien! I ara passa que, tot d'una, els japonesos posen una fàbrica d'automòbils a Detroit, compren la Columbia —amb l'estàtua de la Llibertat inclosa, en imatge, és clar—, i bé, i compren el Rockefeller Center. I, aleshores, els nord-americans diuen: «Oh, i què passa?» No passa res que no passés fa deu anys, no passa res que no passés fa deu anys; tot i que anaven bé, fa deu anys, molt millor que els japonesos, en molts aspectes, però passava això, ja.

Bé, doncs això és el que jo vull subratllar. A més, tot això que els dic ara no és l'única dada, perquè... Per què creuen que el dèficit comercial espanyol creix tant i tan de pressa? També aquí hi ha tendència a autoenganyar-nos. Es diu que el dèficit és a causa de la importació de maquinària que el mateix creixement econòmic provoca, i que, per tant, sota aquest fet negatiu se n'amaga un altre de positiu. Però això només és veritat parcialment, i cada cop ho és menys. És veritat, per exemple, que el dèficit sobre el PIB, des de fa dos o tres anys, baixa, però a causa de fets conjunturals. En canvi, el dèficit estructural —que és el que condiciona el futur— puja, i és que cada cop pesa més negativament la insuficient competitivitat espanyola.

Si ara analitzéssim els *rankings* —que tenen, ja ho admeto, un valor relatiu, sobre la competitivitat dels diversos països europeus, veuríem realitats molt similars: veuríem que Espanya està situada en un lloc molt discret, i sense que es noti una suficient reacció.

Jo els he posat abans la comparança de l'escala mecànica; els en posaré una altra, ara, que potser també hauran sentit alguns de vostès, si més no: passa, de vegades, que un navegant s'arriba a creure que és molt expert perquè la seva embarcació va molt de pressa, quan, en realitat, l'únic que passa és que té la sort que un vent favorable l'empeny. El pitjor que li pot passar a aquest navegant és no adonar-se d'això i creure que ell és molt bo, millor del que realment és —que potser sí que n'és, de bo, però potser no tant—, perquè, aleshores, si no s'adona d'això, aleshores, ni fa prou esforç de superació personal, ni pren totes les disposicions necessàries per aprofitar el vent favorable i quedar ben situat per quan el vent no sigui tan favorable, perquè els vents canvien, sempre; tard o d'hora, els vents canvien.

No creguin —ja ho he dit abans, però ho vull subratllar— que amb tot això vulgui disminuir la part de mèrit que correspon al navegant, que també en té. És a dir, per exemple, la part que correspon al Govern espanyol, que és important, i que correspon a molts sectors de la societat espanyola. És un mèrit que mai no he negat, ni he negat a nosaltres mateixos, que també en participem, d'aquest mèrit. Simplement, el que vull dir és que el progrés general, en part, ens ofusca. Hi ajuden, ho

repeteix, les actituds d'envaniment, de suficiència...; hi ajuda també la preponderància excessiva de l'esperit de guany ràpid que s'ha introduït en la nostra societat, el predomini excessiu de la moral de l'èxit —de l'èxit traduït en diners, diners, de l'èxit ràpid, de l'èxit aparatós, de l'èxit més en la línia de guanyar diners, per exemple, que de crear riquesa.

Cal aprofitar la conjuntura perquè el país pugi de debò —de debò— un, o dos, o tres esglaons en relació amb els altres, i això vol dir millorar la competitivitat. Aquest és l'objectiu. A nivell espanyol ho és, però, evidentment, també ho és a nivell català.

En el nostre cas, en el català, cal, a més, tenir en compte que la nostra societat té uns punts febles molt acusats. Tenim una autonomia molt mal dotada, per exemple. Molt mal dotada en el context espanyol, és a dir, respecte al conjunt de l'Estat i les altres comunitats autònomes, però també molt mal dotada respecte al que són els problemes reals de Catalunya i de cara als seus reals desafiaments. Molt mal dotada, per exemple, de cara a competir amb les zones més dinàmiques d'Europa: amb el nord d'Itàlia, amb el sud d'Anglaterra, amb Alemanya, amb Flandes, amb algunes regions franceses, etcètera. És amb aquests països, que nosaltres hem de competir. De cara a això estem molt mal dotats, i també ho estem dintre del conjunt de l'Estat —que quedi clar, això.

Tenim més inconvenients, el que jo en dic, de vegades, «fragilitats»: no tenim institucions financeres pròpies prou importants i capaces o amb prou vocació d'impulsar l'economia del país i de vertebrar-la —de vertebrar-la—; en alguns àmbits molt decisius per a les iniciatives importants ens manca això, precisament: vertebració. Tampoc no tenim —o en tenim molt poques— aquelles quantes grans empreses que, sobre el fons de moltes empreses petites i mitjanes, acaben de donar el to del nivell econòmic d'un país. I aquestes dies, des de Brusselles, ens han estat recordats alguns dèficits infraestructurals molt greus.

Evidentment que, al costat d'aquestes fragilitats, tenim alguns punts positius molt importants, molt, que només esmentaré de passada: el teixit d'empreses petites i mitjanes, la tradició i la vocació industrials, la mentalitat econòmica, la situació geogràfica, algunes infraestructures molt útils, la presència, ja antiga, d'empreses estrangeres, un acceptable nivell de formació, la connexió mental i cultural amb Europa, el caràcter convivencial de la nostra societat, etcètera. Crec poder-hi afegir una política molt orientada cap a la formació econòmica de la major part de les nostres institucions i, especialment, del Govern de la Generalitat.

Bé, aquest és el món en què ens movem. Preguntem-nos, ara, com ens van les coses. Podríem dir que ens van millor que a la resta d'Espanya, tot i que l'evolució espanyola és molt positiva. L'any 88 —ja ho hem dit— Espanya va créixer el 5%, que és molt, i Catalunya va créixer el 5,6%. La creació de llocs de treball durant el primer semestre d'enguany ha estat de 109.000 a Catalunya, i de 165.000 a la resta de l'Estat. Les exportacions catalanes pugen —com a tendència; ja he vist avui al diari que diu que l'últim mes han baixat; però bé, com a tendència, pugen. La nostra agricultura, en set anys, ha guanyat un 47% de productivitat... Després de molts anys de pujar cada any, o quasi, el turisme a Catalunya, enguany, s'ha estancat, però continua essent una activitat molt important pel que fa a rendiments i creació de riquesa i d'ocupació laboral... Final-

ment, en el capítol d'inversions estrangeres industrials —i observin que dic «industrials»—, ocupem la primera posició. O sigui que podem presentar un balanç positiu.

Tot això és cert. De tota manera, no hem d'oblidar que allò que dèiem de tot l'Estat també val per a Catalunya: l'any 75, igualant a 100 el nostre PIB per habitant respecte a la Comunitat, Catalunya tenia el 103,2, és a dir, aleshores, estàvem una mica per sobre de la mitjana europea; en canvi, ara, el 88, estàvem al 92,7, després d'haver baixat —això sí— a 88,7. I, si ens comparem amb els vuit països desenvolupats, estem al 86. Això, per cert, ens situa en una posició molt difícil, que requeria —si no volem veure'ns, recalment, molt indefensos— una actitud de comprensió de l'Administració espanyola; ens trobem en una situació en què, a escala europea, de fet, estem per sota de la mitjana —no podem pas dir que som rics—, estem per sota de la mitjana, i, a escala espanyola, estem per sobre de la mitjana. I, aleshores, resulta que aquest fet ens priva de poder aspirar a aquells beneficis que, altrament, donat que estem per sota de la mitjana europea, podríem assolir. Necessitaríem una actitud més favorable del Govern espanyol per superar aquesta posició, que és la pitjor que hi pot haver: ser massa pobre a nivell europeu, massa ric a nivell espanyol.

Tampoc no hem d'oblidar en aquesta repassada coses que, almenys, ens han de fer reflexionar, que s'han venut moltes empreses catalanes a capitals estrangers. És cert que Catalunya va al davant pel que fa a les inversions espanyoles a l'estranger, i és cert també que la penetració del capital estranger a Catalunya té molts aspectes positius, molts; però no deixa de ser cert que, quan es ven més que no es compra, vol dir que s'és més feble. Si més no, habitualment és així. O sigui que Catalunya també té plantejat un problema de competitivitat. Un problema i un objectiu, per tant, de competitivitat. Per al Govern de la Generalitat, aquest és un objectiu principal; per això hi dedico una part molt important del meu discurs d'avui. A més, és un objectiu que juga en uns terrenys que, en bona part, són de la nostra competència, d'una competència a la qual la insuficiència de recursos de l'autonomia catalana lleva, de vegades, moltes possibilitats; però, malgrat això, la Generalitat disposa d'unes possibilitats reals en el camp de les infraestructures, de la formació, de la transferència tecnològica, de la creació de terrenys industrials, de la creació d'elements de suport a la indústria, de les universitats, del turisme, de l'agricultura, del suport a la promoció exterior, de la transformació i millora de les estructures comercials, de la creació d'un determinat clima social... Fins i tot, de la cultura i del lleure. Tots aquests camps són, justament, aquells en els quals cal treballar si es vol millorar la competitivitat. I, en termes de política econòmica, configuren el que els economistes en diuen una «política de l'oferta», en contraposició de la política de la demanda, basada principalment —o exclusivament— en les mesures monetàries.

La veritat és que, per anar bé, cal que es facin les dues polítiques: la de la demanda i la de l'oferta. La crítica que el Govern de la Generalitat ha fet a la política econòmica del Govern central ha estat justament que, fent, aquest —el Govern central— una política de la demanda que en molts moments hem considerat correcta —i ho hem dit amb tota rotunditat; de vegades hem estat els qui ho hem dit amb més rotunditat dintre de tot l'arc polític espanyol—, que, fent aquesta política, en canvi, es desentenia de la política de l'oferta.

Després d'aquestes consideracions una mica més generals, parlem de què ha fet el Govern de la Generalitat en el camp de la competitivitat, què fa, què farà.

De moment, cal avançar que no podem actuar a cop de subvencions generoses, com fan moltes regions italianes o molts *länder* alemanys —i fixin-se si en són, de rics, els *länder* alemanys, i també ho fan—, o moltes comunitats autònomes espanyoles, o bé com, per compte d'elles, a diversos estats europeus, els mateixos estats ho fan; per exemple, Espanya ho fa, en segons quines comunitats.

En aquest camp, nosaltres podem fer poc; només podem fer allò que un finançament autonòmic dolent, agreujat per una actitud recelosa de l'Administració, ens permet, que és poc. La veritat és que fem més del que podríem fer, perquè, en la confecció dels pressupostos, atribuïm a aquest concepte més recursos dels que en teoria li corresponen. Ara, aviat, presentarem el projecte de Presspost per al 1990, que novament serà deficitari. I, malgrat això, incrementarem la partida d'ajuts a la promoció econòmica. I és que, com molts cops es diu —i de vegades amb raó—, de vegades es diu: «Tal infraestructura s'ha de fer ara, perquè després serà tard». De vegades es diu això amb raó, de la mateixa manera que, aprofitar la conjuntura favorable, ho hem de fer ara; aprofitar una determinada empresa d'unes determinades característiques, d'un determinat interès estratègic, o s'aprofita ara que passa, o ja no l'aprofitarem.

Concretament, en aquest terreny de les subvencions, el que haurem fet enguany haurà estat el següent: en el camp industrial, ajuts a la implantació industrial en comarques en crisi i amb amenaça de regressió industrial, plans concertats i subvencionats entre empreses i centres de tecnologia aplicada, ajuts molt específics a algunes empreses en crisi i ajuts, molt específics també, a algunes empreses que considerem estratègicament importants.

Per desgràcia, tot això és molt migrat; no hi ha hagut manera, fins ara, que l'Administració central ens hagi volgut ajudar a aconseguir els beneficis que la Comunitat dona a les anomenades ZID, i això és molt injust, per això que he dit abans: o ens tenen per molt més rics del que som —i, això, el Govern espanyol i els seus ministres d'Hisenda, d'Indústria, etcètera, no ho poden creure, perquè estan ben informats—, o hi ha una rutina i una comoditat, que ja li va bé, doncs, diguem-ne, de marginar Catalunya, o hi ha una voluntat conscient de disminuir el pes industrial i econòmic de Catalunya.

Sembla com si hi hagués una obsessió que no prosperem més que determinades regions d'Espanya i, sobretot, també, que prosperem menys que d'altres.

El punt de referència de l'Administració central sempre és aquest, sempre és aquest gairebé obsessivament, quan la veritat és que els nostres competidors no són les regions menys desenvolupades d'Espanya, sinó les regions dinàmiques de França i d'Itàlia, d'Alemanya i del Sud d'Anglaterra. I és amb aquests que competim i aquests reben —aquests— més ajuts que Catalunya. Com és possible això, no? Però és així.

L'altre interrogant és: com és possible que, així les coses, siguem capaços de continuar creixent, malgrat tot, i de continuar essent un bon lloc d'inversió estrangera. Una mica a través del meu discurs aquesta pregunta quedarà contestada, però sempre d'una manera molt precària i molt amenaçada, i cada cop més amenaçada i cada cop més precària.

En el camp comercial, les principals subvencions han estat el 1989, en números rodons: 1.000 milions a la reconversió d'empreses comercials —quatre cops més que l'any passat— i 300 per a equipaments comercials col·lectius (illes de vianants, mercats municipals, etc.), amb un increment del 48% sobre l'any passat.

En el camp turístic l'acció més important, en aquest camp de les subvencions, s'ha produït a les estacions d'esquí que, a través d'aquestes s'han promogut inversions per 1.995 milions. S'ha ajudat a millorar quaranta establiments hotelers, s'han subvencionat cinquanta-quatre projectes a les comarques de l'interior, s'han atorgat 150 milions de subvencions per a la creació de nous amarratges d'utilitat pública, etcètera.

En el camp agrari les subvencions de l'any passat varen representar 1.342 milions, que s'han dedicat al foment i la millora de les estructures cooperatives, a la modernització de les explotacions familiars, a la protecció del bosc i a la reforestació, entre altres coses.

Com els deia, les quantitats assignades a bona part d'aquests conceptes són migrades, és el problema de sempre: és el del finançament. Però, afortunadament, la competitivitat no és només, ni principalment, una qüestió d'empreses concretes, sinó de tot l'entorn. L'objectiu no és una o dues o deu empreses competitives —o les que sigui—, l'objectiu és un país competitiu i una societat competitiva. I així com pel que fa a les subvencions no fem ni podem fer el que voldríem —de molt—, crec que l'acció de dotar l'economia de la societat catalana dels instruments que l'ajudin a ser competitives és important, molt important.

Els recordaré el que en aquest sentit —i, concretament, en el camp de la indústria— el Govern de la Generalitat ha fet o, en algun cas, el que ha renovat de dalt a baix o el que està fent durant aquests últims anys.

El Laboratori General d'Assaig i d'Investigació, que comença constituir una esplèndida realitat, per una banda, això. I també, per altra banda, una sèrie de laboratoris sectorials —concretament el tèxtil, el cuir i els motlles i les matrius. Cal afegir alguns projectes de la Generalitat en els quals ja hem començat a treballar, com el Centre d'Aplicacions Industrials del Làser, la planta pilot de Química Fina i el Laboratori de l'Automòbil, que inclourà un complex de pistes de proves. Aquest darrer centre és un exemple clar del que volem fer. Constitueix..., és a dir, el que busquem amb això és que Catalunya no sigui només un lloc on ve gent a fabricar cotxes a base d'ajuntar i encaixar components; vehicles, per altra banda, dissenyats, provats i investigats fora de Catalunya, sinó que ja hi hagin els instruments per poder fer alguna cosa —més que això— en la Cambra de la Indústria Automobilística, per altra banda, estrangera.

Cal fer esment també del Parc Tecnològic, a mitges entre la Generalitat i el Consorci de la Zona Franca i que inclou un centre d'empreses i l'Institut Català de Tecnologia.

S'acaben d'iniciar també els treballs per definir un centre de tecnologies avançades de la producció, que ha de prestar serveis a la indústria, en el camp de l'automàtica avançada per tal de facilitar la seva incorporació a la petita i mitjana empresa industrial.

També s'ha de fer referència a alguns centres que hem estat desenvolupant i donant-hi suport en el camp del disseny assistit

per ordinador. Això s'ha fet a la Mancomunitat de Sabadell-Terrassa, a Tarragona, a Girona, a Barcelona —òbviament—; el suport —també se n'ha de fer esment—, decidit i decisiu al projecte de l'Escola de Disseny Tèxtil, i el suport —inicialment més modest, modest però igualment decidit i que ara ja comença a ésser decisiu i que en el futur, de fet, dependrà, bàsicament, de la Generalitat o de l'aportació de la Generalitat— a un projecte de l'Administració central —que és el Centre Nacional de Microelectrònica, molt avançat ja—, i en situació semblant es troben el Centre de Nous Materials i el Centre de Tractament de la Imatge i d'Intelligència Artificial —més endarrerits aquests dos.

En un altre ordre de coses, s'ha de fer referència als centres de transferència de tecnologia que el CIDEM ha constituït amb totes, amb cadascuna de les universitats catalanes i amb el Consell Superior d'Investigacions Científiques per tal d'afavorir la col·laboració entre aquestes institucions i la indústria catalana. De fet, per fer fàcil que aquells elements de tecnologia que a nivell universitari, a nivell acadèmic es coneixen, realment, desemboquin amb facilitat, sigui fàcil que desemboquin en l'aplicació industrial.

Tot plegat constitueix un conjunt d'instruments de treball al servei de la indústria catalana molt similar... Jo crec que podem, diguem-ne, ensenyar-lo a tothom, i és una experiència que ja hem fet i que hem quedat —si em permeten aquesta expressió immodesta en aquest cas— molt bé; és un conjunt d'instruments molt similar i a vegades millor, fins i tot, als que existeixen a la majoria de les àrees industrials europees més dinàmiques i més innovadores. Sobretot ho serà quan tot això estigui acabat i, justament, aquests instruments són molt necessaris atesa la constitució de la indústria catalana molt basada en petites i mitjanes empreses. Necessiten disposar d'eines de treball.

La Generalitat ha realitzat també una importantíssima tasca de promoció de sòl industrial. Ara bé, aquesta tasca s'ha d'intensificar perquè és cert que el sòl industrial torna ser escàs i que cal plantejar-se, molt clarament, nous emplaçaments per a la indústria catalana aprofitant, per altra banda, les millores que hi ha en les comunicacions. I que això, per altra banda, permet plantejar-se, amb més força que altres vegades, una real desconcentració del cinturó de Barcelona.

Alhora, de passada, els diré que, a través de la política de règim industrial, la Generalitat pretén impulsar un millor equilibri territorial, mitjançant la creació de polígons industrials urbanitzats a comarques, tradicionalment, poc industrialitzades. En qualsevol cas, necessàriament, la política de creació de sòl industrial s'ha d'intensificar.

En la mateixa línia de millorar la competitivitat, cal incloure tota l'acció de promoció exterior de l'economia catalana, de suport dels contactes internacionals i de creació d'una imatge positiva de Catalunya a l'estranger. Concretament, el COPCA i el CIDEM han pres, en aquest sentit, moltes iniciatives: des de la propaganda del disseny industrial catalana arreu del món fins als ajuts sistemàtics a la presència dels industrials catalans a l'estranger; industrials, però també s'ha fet amb sectors de producció agrària, i de turisme, òbviament, passant també per l'obertura d'oficines a alguns grans centres econòmics internacionals.

Naturalment, la competitivitat no és només un exigència per

a la nostra indústria, ho és també per als altres sectors i, per tant, els vaig a parlar ara de l'agricultura. Comencem, com he fet per la indústria, amb la tecnologia.

Durant els darrers divuit mesos s'han pres les següents iniciatives: creació del Centre de la Nutrició Animal de l'IRTA, o sigui, de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agràries, al Prat de Llobregat; Conveni de col·laboració de l'IRTA —un conveni que funciona molt bé, per cert, permetin-m'ho dir, de passada— amb la Universitat de Califòrnia per a la formació i el reciclatge de tècnics i especialistes; creació del Centre tècnic de terres semiàrides de les Garrigues; creació del Centre tècnic del Delta de l'Ebre; Pla d'experimentació agrari per facilitar i accelerar el procés d'innovació tecnològica, amb més de 350 camps experimentals a tot Catalunya.

Pel que fa a la producció, s'ha iniciat l'aplicació d'un programa de reestructuració del sector lleter; s'ha creat una xarxa automatitzada d'estacions climatològiques, amb quatre estacions a les comarques de Lleida i una estació d'avisos, amb set estacions a tot Catalunya; s'ha creat el Laboratori d'Anàlisi i de Llavors.

En el camp de la sanitat animal s'ha aconseguit la total eradicació de la pesta porcina africana, molt abans que a la resta de l'Estat. S'ha aplicat el programa de prevenció contra la pesta equina, amb tots els problemes i les discussions que vostès coneixen però que, a hores d'ara, ja no critica ningú, ni el Ministeri. S'han creat els nuclis de control ramader, s'ha donat un nou impuls a les ADV, és a dir a les Agrupacions de Defensa Vegetal.

I pel que fa a la comercialització s'ha fet el programa de promoció dels productes agroalimentaris de qualitat; s'han regulat l'artesania alimentària i els productes d'origen comarcal, i s'ha promogut el mercat de la flor i de la planta ornamental, entre altres coses.

Dic «entre altres coses» pel doble perill que corro —i sobretot que corren vostès— de ser massa llarg i de fer de difícil percepció el perfil que voldria que tingués el meu discurs, amb tants detalls. Deixi'm-me dir només —perquè pertany a aquest Departament i perquè se'n sol parlar poc— que s'ha fet una gran feina de millora en els conreus marins. Però sobretot el que vull dir-los, per acabar, és que durant els darrers anys l'agricultura i la ramaderia catalanes han fet grans progressos. Els conflictes i els problemes que de vegades hi ha —i que són reals i greus a vegades— no ens han de fer perdre de vista que, en set anys, la productivitat agrària catalana ha pujat un 47%, i l'espanyola, només un 25. I que el producte brut de l'agricultura catalana ha pujat un 91%; això no resol els problemes del camp —entenem-nos—, són més complexos; però aquestes dades no deixen de ser certes.

Parlem del comerç. En el sector de la distribució comercial no podem esperar que el procés de modernització del comerç vingui només del sistema de grans superfícies. De fet, el Govern de la Generalitat ha posat un cert fre a la petició desbordada que hi ha de grans superfícies. Hi ha d'haver grans superfícies, però només de les que calguin. I hem de modernitzar i enfortir, al mateix temps, les xarxes de comerç tradicional. Això ja s'està fent amb un esforç considerable del sector privat, i de la Generalitat, i ho hem de continuar fent. Bona prova de la resposta del sector és que el nombre d'ajuts per a la modernització del petit comerç s'ha quadruplicat en un any. Els efectes

d'aquest esforç podrien quedar minimitzats si no hi hagués, paral·lelament, una millora en la preparació professional de les persones que treballen en el sector, i és per això que continuarem donant suport al treball de formació que s'està desenvolupant per part de les entitats més representatives del sector.

No m'allargo més en el camp del comerç per por d'excedir-me en la llargada d'aquest discurs.

Per altra banda, quan he parlat de les subvencions indirectament ja he assenyalat les línies d'actuació que hem seguit i que seguirem, i per això mateix seré breu, també ara, pel que fa al turisme.

És un camp, aquest, en el qual hi ha una certa inquietud; en part, justificada. De tota manera, vull fer notar que, fins i tot, en aquest moment de relatiu alentiment es posa de manifest la fortalesa del nostre turisme. De fet, enguany, ens mantindrem en un nivell similar al del 88 que, pel que fa a l'entrada de visitants estrangers, fou un any..., un rècord històric. En canvi, a les zones turístiques tradicionals, tant espanyoles com estrangeres, les davallades han estat superiors al 10%. Em refereixo a l'Adriàtic i a la Riviera, a les Balears, a la Costa del Sol i a Canàries. Però això no treu que ens envolta un cert ambient de crisi agreujat per un increment excessiu de la nostra oferta.

Hi ha un perill real contra el qual ja lluitem —i crec que bé, i si no fos així baixariem com la Riviera o com la Costa del Sol— però d'una manera encara no prou efectiva. Hem de continuar fent el que fem, és a dir, millorar l'oferta de l'allotjament, ampliar l'oferta complementària esportiva, cultural i de lleure, millorar les infraestructures, millorar el sanejament, controlar millor el sector d'apartaments, potenciar la formació, crear marques, etcètera, però cal fer quelcom més; quelcom més que l'Administració ha de fer però que, segurament, ella sola no pot fer prou bé.

Per tant, una de les primeres coses que ara penso fer, després d'aquest debat, els propers dies, és convocar representants qualificats del món turístic per parlar a fons del que fem, però, a més, del que hem de fer. Del que hem de fer la Generalitat, els municipis, els empresaris turístics, etcètera. Dono per acabada, amb això, la referència al tema turístic.

He dit abans que la competitivitat no és només un tema econòmic; és tota la societat que ha de ser competitiva. Però en un discurs, per més que sigui llarg, no els puc parlar de tota la societat amb detall. Per tant, triaré només un tema per atacar-lo a fons, el de l'ensenyament. Entre altres motius, perquè és un element clau de competitivitat que, al mateix temps, ens introdueix en el segon gran apartat del meu discurs, que serà el de la justícia, el de l'equilibri social. És a dir, aquest punt podria haver anat a l'altre apartat.

Una recent anàlisi sobre la pèrdua de competitivitat de la indústria americana —allò de què parlàvem abans— atribuïa part de la responsabilitat d'aquest fet al sistema educatiu americà, i deia que: «Sense millores importants en el primer i segon ensenyament...» —i després també parlava de les universitats—, però aquí diu: «Sense millores importants en el primer i el segon ensenyament cap política macroeconòmica, per més que sigui encertada, o cap innovació tecnològica produirà un increment del nivell de vida.» En la nostra discussió —per altra banda, en aquests aspectes, he de dir que cordial sempre— amb els ministres de l'Administració central, amb el Ministre d'Hisenda, per exemple, aquest ha estat sempre el nostre argument:

molt bé, està bé això, però amb això sol, realment, ni recuperem posicions, o guanyem posicions relatives, ni produïrem —diquem-ne— una situació definitiva estable d'alt nivell. En canvi, en contraposició, per exemple, amb això que dic d'Amèrica del Nord, hi ha l'opinió generalitzada que una de les raons de la superior competitivitat alemanya respecte a molts països europeus mateix —respecte a nosaltres, per exemple, però també respecte a França— és que Alemanya té de molt una millor formació professional. Ahir, casualment ahir, sopava amb el president mundial de l'AKZO, l'empresa holandesa AKZO, i parlant del tema de la competitivitat americana, que a les grans empreses multinacionals —ai, perdó, japonesa—, a les grans empreses multinacionals els té molt amoïnats, li deia: escolti, no s'amoïnin, vull dir..., el que respecto més, el que em fa més efecte i més impressió del Japó, a part d'altres coses de mentalitat, etcètera, és la formació dels seus enginyers.

Bé, per això, doncs —i a més, evidentment, de les raons cabdals de justícia i de possibilitat de realització personal que haurien justificat que això hauria anat a l'altre capítol—, per això el Govern de la Generalitat, ja des del 1980, va posar l'accent en aquest tema; el primer objectiu ha estat proveir el país de totes les places escolars necessàries, la qual cosa ens ha permès d'aconseguir un cent per cent d'escolarització en el nivell d'EGB i passar del 60 a més del 85 de taxa d'escolarització en l'ensenyament secundari. El repte que ara tenim és el de completar l'equipament d'aquestes aules; el pla quadriennal d'equipaments que va del 89 al 92, s'està aplicant, i va des de l'adquisició de llibres per a les biblioteques, passant per la renovació del mobiliari, fins a ordinadors per a les escoles d'EGB —he de recordar que els centres de FP, de formació professional i del BUP, ja els en vam donar; la Generalitat ja els va proporcionar aquests ordinadors durant els tres anys anteriors. Tot això s'engloba en el marc d'una política general de millora de la qualitat de l'ensenyament públic. És millorar també l'ensenyament públic haver creat una xarxa de seixanta-set centres de recursos pedagògics, que abasten ja tot el territori, o haver abaixat la ratio d'alumnes per classe a l'ensenyament primari, de trenta el curs 81-82, a vint-i-cinc aquest curs 89-90, o que la moderna arquitectura escolar catalana sigui considerada de les millors del món —no per nosaltres, evidentment, sinó per la gent de fora—, o haver passat de 901 mestres de suport a 1.611, amb un increment del 79 %, i cau en aquest capítol també el tema de la formació de mestres, sobre el qual hem dissenyat ja un pla de formació permanent per als propers sis anys.

Dintre d'aquest capítol general de l'ensenyament voldria destacar que tot el Govern de la Generalitat dedica una especial atenció a la formació professional; és un sector en el qual el que es fa a vegades no és gaire agraït perquè no és fàcil; és un sector educatiu difícil, que estava molt degradat i que encara és lluny d'assolir el nivell que hauria de tenir, però que ha anat millorant. Els dono unes dades breus per afirmar, per il·lustrar aquesta afirmació; hem passat d'un global —sumant els dos graus de formació professional i sumant ensenyament públic i privat—, hem passat de 119.000 alumnes el 81-82 a 144 el curs passat; dintre d'aquest context, en l'ensenyament públic —parlo ara només—, la ratio alumnes-professors ha passat d'una mitjana de 15,9 a 12,5. En aquesta línia també, i en el marc del pla d'equipaments ja esmentat, cal destacar l'impuls important que destinarem a equipament de noves instal·lacions de forma-

ció professional, moltes —vull subratllar-ho— en col·laboració amb indústries o gremis. Però, a part d'aquestes millores materials, crec que s'ha aconseguit un cert grau de millora en la consideració social de la formació professional, i crec també que hem començat a trencar una de les coses que feia més mal a la formació professional, i als joves que l'estudiaven, i a les empreses, i a la competitivitat, que era la separació radical entre la formació i el treball. Una de les claus de l'alt nivell de la formació professional a la República Federal, a Suïssa o a Àustria —que són els tres països que tenen la fama de tenir-la millor— és precisament que sempre s'ha lligat estudi i treball, escola i empresa; és el que se'n diu la formació dual. Esperem també que la reforma educativa en marxa ajudi a superar aquesta falsa dicotomia, i també que ajudi a superar una altra dicotomia pel que fa a la consideració social entre el BUP i la Formació Professional. Malgrat les limitacions pressupostàries i malgrat el fre que representa la legislació vigent, encara, el Govern de la Generalitat entén la formació professional com una prioritat i, seguint el sistema dual d'aprenentatge, està disposat a fer que, en acabar aquesta legislatura, tots els alumnes inscrits en els cursos de Formació Professional II hagin pogut fer pràctiques en empreses.

Pel que fa a les universitats, aquest Parlament ja coneix el Pla Quadriennal d'Inversions Universitàries amb una inversió global de 25.000 milions; cal afegir-hi l'aprovació recent per part del Consell Executiu de l'anomenada Programació Universitària de Catalunya, que dissenya en un pla lliscant el futur mapa universitari, tot contemplant el projecte de la quarta universitat i el pla d'increment de places universitàries de Girona, Lleida i Tarragona-Reus, i la seva ulterior transformació en universitats independents. També els estudis universitaris de Vic seran objecte d'especial atenció, i caldrà afegir-hi —el pressupost del 90 ho tindrà en compte, encara que, sento haver-ho de dir, potser segurament d'una manera insuficient—, caldrà fer un increment dels recursos per al funcionament ordinari de les universitats, que coixegen per aquí, les nostres universitats, pocs recursos per al seu funcionament ordinari. Tot això es fa perquè hi ha dèficit de places universitàries; és a dir, perquè cal donar resposta a una justa demanda social, però també es fa per exigència de competitivitat: una universitat suficient i ben orientada és condició essencial de capacitació en quantitat i en qualitat, de progrés tecnològic i de transferència tecnològica a les empreses. Deia: la universitat ha d'estar ben orientada, i de fet tot l'ensenyament ha d'estar ben orientat, i no ho està prou. Per començar no hi ha prou informació; hem fet uns esforços molt grans, notables en aquest sentit, però no han estat, pel que es veu, suficients, i en el mateix ensenyament hi ha encara desequilibris; tot plegat fa, per exemple, que tinguem 170.000 titulars de grau mitjà i 160.000 titulats de grau superior; això no són proporcions lògiques. Tampoc no ha estat lògic que l'excessiva preferència —malgrat els intents dissuasoris que s'han fet des de l'Administració i que sembla que ara comencen a donar fruit—, l'excessiva preferència per medicina, magisteri o filologia, entre altres disciplines; com tampoc no ho és que encara continuï essent relativament baixa la proporció de joves que es decanten per realitzar estudis de formació professional en clara contraposició a les necessitats socials i productives, i sovint a les perspectives professionals i econòmiques. Tot això està canviant, però som tot just a mig camí; cal continuar treba-

llant des de dintre el mateix ensenyament, i he dit algunes coses en aquesta línia, com això de la relació escola-empresa, o bé la necessitat de crear més titulacions universitàries, especialment de cicle curt i altres coses per l'estil, i a més cal augmentar i millorar aquesta tasca d'informació. Iniciatives com les que ha pres el Departament, de posar en marxa un bus de les professions que serà itinerant o de celebrar un saló de l'ensenyament que es farà el mes de març de l'any que ve, miraran de millorar aquests aspectes de la situació.

Bé, fins ara hem estat parlant de l'ensenyament públic, però no hem d'oblidar que a Catalunya el 44% de l'ensenyament, en els nivells no universitaris, és privat, en la seva majoria concertat. El problema que hi ha amb l'ensenyament privat és el de les subvencions; a Catalunya no ha estat possible —i és un problema seriós que tenim— aplicar el mandat de la LODE, que indica que el concert general ha d'ésser un fet per a tots els centres docents privats de nivells educatius obligatoris, acollits al règim de concerts. No ha pogut ser possible per dificultats pressupostàries —que, naturalment, aquestes dificultats situen el nostre sector privat en condicions discriminatòries respecte a la de la resta de l'Estat—, i aquestes dificultats vénen perquè no s'ha tingut en compte la peculiar estructura del sistema educatiu català, que presenta un percentatge de centres privats molt superior a la mitjana de l'Estat. Aquest dèficit pressupostari, aplicat a aquest aspecte concret, se situa al voltant de 3.000 milions de pessetes i estem en converses amb l'Administració central per tal de solucionar aquest punt, que és lesiu per al nostre sistema educatiu i que és molt evident i que tothom ho veu que és lesiu i injust. Jo confio que durant aquesta legislatura podrem solucionar o mitigar molt aquest problema —solucionar o mitigar, he dit—; hi dedicarem tota l'atenció.

Un altre sector al qual em voldria referir és el de l'ensenyament pre-escolar. Aquests anys de govern hem aconseguit ja l'escolarització total dels nens i les nenes de quatre i cinc anys, i ara començarem l'escolarització dels de tres anys, iniciant aquesta implantació en els llocs on això és més necessari, evidentment. La fita a aconseguir és que en el període més breu possible, l'haguem aconseguida, aquesta plena escolarització dels tres anys, i també aquí he de dir que som conscients que l'ensenyament privat està en una situació d'inferioritat en aquest punt que hem de resoldre.

Un altre tema en el qual la reforma educativa incideix i que toca el tema de la competitivitat del país es refereix a l'ensenyament de les llengües: cal que s'ensenyin més idiomes a més població i d'una forma millor; la tasca en aquest sentit del Departament serà potenciar-ho.

Tot això em permet afirmar que ja hi ha hagut una millora important en tot l'ensenyament; és més, el nivell real del nostre ensenyament des del pre-escolar fins a la universitat és sensiblement millor de la imatge que se'n sol donar i que en sol tenir l'opinió pública. No ho dic per lloar l'acció del Govern de la Generalitat, perquè, tot i que indubtablement hi té una part de mèrit molt important, no ha estat l'únic agent d'aquesta millora; els mestres, d'una banda, hi han contribuït molt, i, d'altra banda, cal recordar, per exemple, que les universitats són autònomes, i també cal destacar que l'ensenyament privat ha realitzat un gran esforç de millora i de selecció. Per tant, els mèrits estan repartits, i si dic, per tant, que el nostre ensenyament, tot ell, ha millorat sensiblement i té un nivell que el va acostant a les co-

tes que la modernització del país i la seva economia, i la seva societat requereixen és perquè tan dolent és caure en una actitud sistemàtica de cofoisme com d'autoinculpació permanent; cap de les dues s'ajusta a la realitat, i cap de les dues ajuda a treballar en la bona direcció.

En aquest capítol de la competitivitat —i ara entro en alguns temes que podrien posar-se potser en altres bandes del meu discurs, o que requeririen una altra estructura—, de tota manera, en aquest gran capítol de la competitivitat... Perdonin, ja han vist, en tot el que he explicat sobre l'ensenyament i sobre la base que la competitivitat és un fet que afecta tota la societat, que naturalment si haguéssim d'entrar en comunicacions, en projecció internacional, en fi, en tantes i tantes coses, aquest seria un discurs de no acabar mai, però he volgut agafar un tema concret —que, a més, té altres possibles aplicacions— per enfondir, però des de la perspectiva del fet és el que en deia la competitivitat, i en aquest mateix sentit dic que en aquest capítol s'escau parlar dels Jocs Olímpics. És a dir, dels Jocs, se'n pot parlar des de molts angles, però aquest, el de la competitivitat, és dels més importants; perquè sempre hem dit, sempre hem dit tots i tots hi hem estat d'acord que els Jocs havien de servir per fer donar un gran salt qualitatiu a tot el país, que havien de permetre o d'accelerar la transformació de la ciutat de Barcelona, millorar les comunicacions, recuperar el retard de l'aeroport del Prat, resoldre el problema angoixós dels telèfons i en general de les telecomunicacions, etcètera. Tot això a part que cal que els Jocs, és a dir, la seva celebració surti molt bé, i, també cal afegir-hi que els Jocs permetran el coneixement internacional de Barcelona i de Catalunya.

Jo confio que tot això s'aconseguirà; no crec que sigui el moment d'insistir gaire que per aconseguir-ho cal, però, tenir en compte el que fins ara no ha anat bé i canviar el que calgui; no és el moment ara de parlar-ne, en canvi sí que vull dir dues coses. La primera és repetir el que sempre he dit i que no sé si sempre se m'ha volgut entendre bé: si féssim uns molt bons Jocs —cosa que encara no hem fet— però al mateix temps no ens haguéssim preocupat del problema de l'aigua, o de crear més places universitàries i de més qualitat, o de millorar la formació professional, o de fer el Centre del Làser, o l'Escola de Disseny Tèxtil, o d'extirpar la pesta porcina, o de treballar per l'equilibri territorial i tantes i tantes altres coses; si haguéssim fet uns formidables Jocs, però ens haguéssim oblidat de tot això altre, al capdavant, Catalunya i Barcelona haurien fet un mal negoci.

La segona cosa fa referència al fet que, fins fa poc —i, no cal dir fa un any o dos—, hi havia una gran eufòria entorn dels Jocs. Avui, el clima ha canviat: avui es veuen o es subratllen més els aspectes negatius que els positius. Doncs bé, com que jo he procurat no deixar-me arrossegar per cap mena d'apoteosi, vull dir ara que els Jocs Olímpics continuen essent —ho vull dir ara—, que els Jocs Olímpics continuen essent un fet molt positiu per a Barcelona i per a Catalunya, i un fet que, a més, només nosaltres podríem malmetre. Vull demanar a la ciutadania que continuï sentint il·lusió pels Jocs, i creient en ells i en el seu èxit, i en els beneficis que poden aportar. Naturalment, he de demanar també a tot els que tenim responsabilitats en la seva preparació —i sobretot als qui en tenen més— que es facin les coses de manera que realment siguin, en tots els sentits que he dit, un èxit.

També cau dintre d'aquest capítol el tema dels residus industrials: és un dels grans problemes dels països industrials. (*Remor de veus.*) Puc anunciar-los... (*remor de veus*) que abans d'un mes la Direcció General del Medi Ambient trametrà a la Junta de Residus, i posteriorment al Consell Executiu, un pla per a la gestió dels residus industrials de Catalunya.

I també cau en aquest mateix capítol el tema de l'aigua, que aquests dies preocupa especialment però que, de fet, és un problema de fons que tenim. A final d'any estarà llest el Pla Hidrològic de Catalunya, condició prèvia per a prendre algunes decisions importants. A part d'això, els anuncio que avui mateix deu entrar, deu estar entrant, o va entrar ahir, o entrarà demà, al Parlament el Projecte de Llei d'Infraestructures Hidràuliques de Catalunya, que ens permetrà afrontar millor les necessitats d'aigua, tant pel que fa a la indústria com a l'agricultura, i també al consum. Vull recordar que la creació del cànon de sanejament, fa uns anys, ja va fer possible la reutilització de l'aigua i, a més, la millora de les condicions ambientals del país.

Cal fer una referència al tema energètic: hi ha hagut una davallada en el preu de l'energia, però, com que ha estat molt general, la repercussió en la competitivitat dependrà de la productivitat que cada país aconsegueixi en la seva producció i de la seva capacitat d'utilitzar l'energia d'una manera òptima. Creiem, per tant, que és bàsic continuar en la nostra línia actual de fomentar l'estalvi i la racionalització en l'ús de l'energia.

Actualment hi ha dos fets que fan que hi hagi un increment en el consum d'energia: l'un és la importància cada cop més gran de la robòtica, de la informatització de processos, de les comunicacions de tot tipus, etcètera; l'altre, són les característiques cada cop més acusades de la nostra societat: concentració de la població, aprofitament de les economies d'escala, gran consumisme. Aquesta més gran necessitat d'energia només es pot satisfer per mitjà de centrals hidràuliques o tèrmiques, i aquestes poden ser —les tèrmiques— de carbó, de fuel, de gas o nuclears. Cal triar entre elles en funció dels recursos que es tenen, de la competitivitat i de la seguretat. En el moment actual aquest tema ha estat portat a primera línia per l'incendi que es va produir a la central nuclear de Vandellòs I, que tot i que no va afectar la part nuclear de la central —i, per tant, no va suposar risc radiològic, tal com ha manifestat el Consell de Seguretat Nuclear, que, com saben, és l'únic organisme competent en seguretat nuclear i protecció radiològica a Espanya—, tot i això —ho repeteixo—, ha tornat a posar de manifest la necessitat d'assegurar al màxim la seguretat d'aquest tipus d'instal·lacions. Independentment de la decisió final del Consell de Seguretat Nuclear sobre el futur de Vandellòs I, és evident que exigirem, que el Govern de la Generalitat exigirà o exigeix que aquest criteri de la seguretat prevalgui sobre qualsevol altre.

Fóra bo que no es retardés la recerca que algun dia permetrà produir energia pel procediment de fusió de l'àtom —sembla que això resoldrà tots els problemes; diuen. Mentrestant, tenim, com a grans fonts d'energia, les que abans he anomenat, i també tenim les anomenades energies alternatives de les quals no es pot esperar que resolguin el problema del gran consum d'energia que el nostre model de civilització comporta. Això no treu que no hi haguem de treballar: ho fem perquè representen un estalvi i, sobretot, perquè representen una actitud. Hem treballat i treballat en el camp de la cogeneració, en el de l'energia

solar —la Generalitat ha ajudat a instal·lar més de 20.000 metres quadrats de panells solars—, en el dels parcs eòlics, en els aprofitaments de biomassa —que han produït, de 1981 ençà, energia equivalent a 150.000 tones de petroli—, en el de les petites centrals hidràuliques —que estan produint 30 milions de Kilowatts l'any—, en el d'alguns aprofitaments geotèrmics. Tot plegat resulta, com vostès poden veure, una aportació modesta, molt modesta, però interessant si més no, repeteixo, en part de l'estalvi que produeixen, però, a més, per allò que dèiem: per uns problemes d'actitud.

Podríem introduir molts més temes en aquest capítol de la competitivitat, directament o indirectament. La veritat és que, per l'estructura i el sentit del meu discurs, m'hauria agradat poder fer més breu aquest capítol; ja he dit, però, que això no és un tema d'una empresa o d'un sector, sinó de tot el país i de tota la societat. Per tant, tot té a veure amb la competitivitat.

Però ara jo poso punt i final a aquest capítol. Vostès demà, per mitjà del debat, poden introduir-hi nous temes i, amb gust, els contestaré tan bé com sàpiga. De tota manera, no es facin il·lusions perquè, malgrat tot, hi ha un repicó del capítol: vull fer constar que sóc especialment conscient que no toco un tema també relacionat amb la competitivitat, però de molt més abast que la competitivitat, que és el de l'equilibri territorial, al qual, personalment, i tot el Govern de la Generalitat dóna molta importància, i que és un tema, justament, en el que crec —personalment ho crec— que el Govern pot presentar un balanç molt positiu. I m'agradaria parlar-ne. Confio que el debat de demà em donarà l'oportunitat de fer-ho.

I suposo que, lligat amb això, a l'altre debat es parlarà també de la comarcalització, i sobre això sí que vull dir unes paraules avui —no voldria que semblés que realment, doncs, ho he deixat de banda. Sobre això, abans de res, vull recordar que jo sempre he dit que, per anar bé, la comarcalització havia de ser un procés lent, i que el Govern no iniciaria noves actuacions territorials fins que hagués acabat aquest procés. Dit això, afegeixo que el procés va bé, encara que una mica irregular: hi ha comarques que s'han organitzat molt bé, que demanen competències, que tenen iniciatives, que actuen..., i n'hi ha de més passives; però el cas és que, a hores d'ara, hi ha moltes comarques que s'han fet càrrec de responsabilitats que abans exercia la Generalitat, o estan en camí de fer-ho: és el cas de la normalització lingüística en dinou comarques; del Pla d'Obres i Serveis en trenta-nou; dels assistents socials en trenta-tres; de les oficines del consumidor en onze; de la cooperació amb el CIDEM en quinze, i de les activitats classificades en tretze. En règim de col·laboració amb la Generalitat hi ha disset comarques que fan assessorament empresarial; vint-i-dues que fan cursos sobre la Llei d'Hisendes Locals; catorze que fan promoció turística, i dotze que fan cursos d'informàtica. Però el més important de tot, al meu entendre, són les activitats que, pel seu compte, han organitzat els mateixos consells comarcals: fan assessorament jurídic vint-i-sis comarques; vuit han organitzat conjuntament el sanejament, i quinze la recollida i/o el tractament de la brossa; vint-i-tres fan actuacions en sòl industrial; nou col·laboren en el Pla de Prevenció d'Incendis Forestals; trenta-cinc han organitzat serveis tècnics al servei dels ajuntaments; vint-i-tres ofereixen un servei per a la redacció de projectes i de memòries valorades pels ajuntaments; disset fan el mateix per a la direcció d'obres; onze tenen equips redactors

per al Pla d'Actuació Comarcal... La llista no és exhaustiva, però és suficient.

De moment, com ja dic, les coses no sempre van rodones —jo mateix ho avanço—: en realitat hi ha comarques que encara no estan prou ben organitzades, però, en conjunt, la comarcalització va endavant i, pel que es va veient, en tres aspectes, almenys, ja es pot dir —a mi em sembla que es pot dir ja— que els resultats són bons: el de la descentralització, el de l'acostament als problemes reals i concrets i el de la promoció. I, personalment, m'aventuro a pronosticar que, sobretot, els consells comarcals seran uns grans promotors de les comarques: ja hi ha una pila de casos concrets d'empreses que s'installen en una comarca —en podria citar més d'un—, de terrenys industrials que es creen, d'iniciatives turístiques que es llancen com a conseqüència de l'acció dels consells comarcals, ells directament, és la seva pròpia iniciativa. Tot això plegat fa que faci un balanç positiu d'aquests primers mesos de possessionament efectiu de les comarques.

I ara sí que deixo definitivament aquest tema, de molt, el més llarg del meu discurs d'avui, de la competitivitat —amb tots els seus afegits, val a dir-ho—, i entro en el segon per recordar-los que ja he dit molts cops que l'esperit de competència i de superació, que és tan necessari, té alguns inconvenients: el principal és que imposa un ritme i exigeix uns resultats que no estan a l'abast de tothom, que no tothom pot seguir; i un altre perill que té és que la preocupació pel creixement i per un progrés que tendeix a ser molt estrictament econòmic i tècnic, faci que s'oblidin altres aspectes i altres sectors de la societat: una societat que creix no sempre és una societat justa. No és gens segur que el progrés material actual s'acompanyi de progrés moral; no és gens segur.

Hi ha, doncs, una exigència de justícia social; hi ha una exigència moral que ens obliga a actuar amb aguda sensibilitat social; hi ha també una exigència nacionalista —això ho he de subratllar—: sempre hem dit que el nostre nacionalisme ens obliga a tenir una visió comunitària del nostre país, de tot el país, de tota la gent que hi viu. Com a nacionalistes que som hem de fer un gran esforç perquè ningú, o el mínim de gent possible, resti fora de la collectivitat, resti a la intempèrie, fora de casa. Qui és que no pot seguir? Qui és que es queda enrere? **Molta gent: alguns en termes absoluts i molt greus, d'altres en termes relatius.** Es queden enrere, evidentment, els aturats de llarga durada, en part víctimes de difícil recuperació de la passada crisi i, molts d'ells, gent ja d'una certa edat i de mal reciclar; es queden enrere els joves aturats amb poca formació i que es mouen en ambients que no ajuden a superar-se; es queden enrere els drogaaddictes; es queden enrere les persones que feien feines que el progrés ha eliminat o convertit en precàries; es queden enrere els obrers que treballen en condicions que produeixen una alta sinistralitat; es queden enrere no pas totes les persones grans, perquè n'hi ha que estan millor que mai —això és ben cert—, però sí els que viuen de pensions molt baixes, o que no en tenen, o els que no tenen família, o els que és com si no en tinguessin, o els molt vells; es queden enrere els minusvàlids i les seves famílies, que continuen cobrant 3.000 pessetes al mes; es queden enrere els que —i són sovint matrimonis i parelles joves— necessiten un habitatge i no el troben; es queden enrere els presos; es queden enrere els infants maltractats; es queden enrere els malalts mentals i les seves

famílies; es queden enrere els habitants de barris degradats; es queden enrere els habitants de comarques deprimides; es queden enrere tots els que d'infants no varen aprendre ni a llegir ni a escriure i ara se senten ignorants i desvalguts... Es queden enrere tots aquests i encara més. I em pregunto quin país seríem si tinguéssim un superordinador IBM i un de CRAY i uns espantosos Jocs Olímpics, i una renda mitjana per capita molt alta, i un formidable parc turístic recreatiu, i un excel·lent circuit de Fórmula 1, i un molt bon teatre d'òpera i una molt bona sanitat animal, però ens oblidéssim de tota aquesta gent que queda enrere. Com podríem parlar del Mil·lenari de Catalunya o com podríem parlar de Barcelona, capital de la Mediterrània...

Que quedi clara una cosa: no podem resoldre tots aquests problemes; cap país, ni el més avançat ni el més ric no pot: nosaltres tampoc. I ningú no pot demanar miracles, ni en el terreny que hem comentat abans, de la competitivitat, ni en aquest de la justícia. Però sí que ens hem d'exigir —i s'ha d'exigir al Govern— tota l'atenció possible i més.

El que, amb vista a tota aquesta problemàtica, hem fet durant els darrers anys prefigura el que pensem fer en el futur. Enumero només unes quantes actuacions, amb el benentès que hi ha sectors sencers de la política social, de la política d'atenció a la població més enllà ja dels temes estrictes de justícia social, fins i tot, dels quals avui no parlo: un d'ells, per exemple, és tan important com el de la sanitat —no en parlaré; confio que en el debat de demà vostès m'ajudaran a omplir aquests buits.

Darrerament s'ha parlat del tema de la gent gran. Parlem-ne tant com calgui: el debat de demà pot ser un bon moment. De moment avui avanço que, només durant els divuit mesos que van del juliol de l'any passat al desembre d'enguany, s'hauran fet 22 noves residències, amb 844 places; que s'haurà passat de 179 places concertades a 332; que de 5.730 places subvencionades s'haurà passat a 6.385; que d'aquí a final de 1991 s'obriran 18 residències més, amb 981 places; que les subvencions per a manteniment han passat de 887 milions l'any 88 a 1.256 enguany —és a dir, que han tingut un increment de quasi un 30%—; que les despeses per atenció a domicili han passat, en un any, de 237 milions a 330, amb un increment del 40%. No els parlaré dels programes especials per por de ser massa llarg; si ho volen, ho puc fer demà.

Per acabar aquest tema, només vull fer notar dues coses més. A part de tot l'esforç que directament ella fa —la Generalitat—, a part de l'esforç que ella fa, en aquest camp de la vellesa, però també en d'altres, per exemple, en el de la infància, o en el de la drogaaddicció, procura estimular la creació de residències privades, d'iniciatives privades en general, que compleixin, naturalment, les adequades condicions, perquè ni aquí ni enlloc els poders públics sols estan en condicions de resoldre totalment aquesta problemàtica. També vull fer notar que la Generalitat és la més exigent de totes les administracions, l'estatal i les autonòmiques, en la definició de normes i garanties en aquest terreny.

Parlem també de la infància. Des de la creació de la Direcció General d'Atenció a la Infància ha estat possible l'apropament sistemàtic al problema dels infants maltractats. S'ha portat a terme, per primera vegada en tot l'Estat espanyol, un estudi per arribar a la quantificació i la tipificació d'aquests maltractaments; s'ha creat el Telèfon de la Infància, que té ja més de

dues mil trucades, i que ara preparen altres comunitats autònomes que ens n'han demanat informació, i estan rebent atenció directa uns quatre mil infants en centres residencials, i en famílies d'acollida, i, per altra banda, n'hi ha cinc mil més que estan en centres diürns, centres diürns la major part dels quals són dependents dels ajuntaments o d'entitats privades, i amb el suport tècnic o econòmic —tècnic i econòmic, molt sovint— de la Generalitat. Tot això és molt, comparat amb la situació que abans hi havia, que hi havia fa uns anys, i el fet que darrerament la premsa hagi parlat de sis mil casos anuals de maltractament d'infants pot haver sorprès i escandalitzat, però significa, no que n'hi hagi més, sinó que ara l'acció de l'Administració és més eficaç, tant pel que fa a les pròpies iniciatives i als ajuts que dona com, també, a les inspeccions.

Parlem de l'habitatge popular, i dels joves que no troben pis. L'acció més important que fa la Generalitat en aquest terreny la fa a través d'ADIGSA, que gestiona i administra quasi setanta mil habitatges —és a dir, aproximadament, el 5% de la població de Catalunya. Vostès saben que ADIGSA ens fou traspassat després de molts anys de quasi total inactivitat per part de l'IPPV. Si en algun camp el canvi ha estat clar i positiu entre l'abans i el després de l'autonomia, és en aquest de l'habitatge popular. La prova és que, d'una inversió pràcticament nul·la, es va passar a 8.850 milions en el període 85-88, només en concepte de reparacions, conservació i reformes. L'any 89 aquesta quantitat serà de prop de 3.600 milions. O sigui que va creixent, això.

A part d'això, a finals del 89 s'hauran adjudicat 1.109 nous habitatges, sense comptar Barcelona, on les adjudicacions i la construcció van a càrrec del Patronat Municipal de l'Habitatge, amb finançament a càrrec de la Generalitat. Aquest any, concretament, la Generalitat hi farà una aportació aproximada de 1.600 milions. A això cal afegir 270 adjudicacions més en segones transmissions, cosa molt difícil de fer, donat el desgavell jurídic total amb què ens fou traspassat l'IPPV.

Durant els primers tres trimestres d'enguany s'han concedit subvencions a fons perdut a 349 famílies perquè puguin afrontar el pagament dels lloguers i —i això ho vull subratllar, això que ve ara— s'han modificat els criteris de puntuació per a l'adjudicació d'habitatges, en un sentit més favorable als joves i als pensionistes o jubilats.

En un altre aspecte, ADIGSA ha invertit 350 milions en construcció d'equipaments cívics i locals socials, i més de 40 milions per a ajuts a associacions i entitats d'aquests barris, i, finalment, s'han programat —i en part s'han fet o s'estan fent ja— actuacions específiques a nou barris de situació especialment difícil, que van des de la Mina a Masia Espinós, de Gavà, passant per l'assentament gitano de Riu-sec, a Ripollet.

Però ADIGSA no és l'única eina de la Generalitat en aquest camp de l'habitatge popular: hi ha tota la política de creació de sòl per a habitatge, o bé —com a cosa que mereix un esment molt especial, i que n'estem contents, d'haver-ho pogut fer—, l'acord signat el dia 2 de novembre entre el Departament de Política Territorial i Obres Públiques i el sindicat de Comissions Obreres, segons el qual l'Institut Català del Sòl facilita terreny urbanitzat, a preus assequibles i amb bones condicions de pagament, a fi que el sindicat pugui impulsar, a través de cooperatives, la construcció d'habitatges de caràcter social destinats als treballadors. Es preveu que es podran construir, d'acord

amb aquest conveni, uns 1.280 habitatges.

Bé, parlem ara de la droga. Fóra bo poder parlar de l'estat actual d'aquest tema i de la seva evolució, però ens allargaríem massa. Em limito, per tant, a dir el que la Generalitat ha fet i el que farà en un futur immediat. Pel que fa a l'assistència, els 55 centres d'atenció i seguiment que hi ha a Catalunya, que són de titularitat diversa —per exemple, alguns són municipals— i que la Generalitat coordina i subvenciona, enguany hauran atès prop de 7.000 pacients, un 11% més que l'any passat —i creguin-me que aquest és un increment que no em fa gens feliç haver-lo d'explicar. Hi ha set unitats de desintoxicació hospitalària amb 35 llits; enguany hauran atès 1.200 drogodependents. D'aquí al mes de març la Generalitat obrirà tres noves unitats, amb un total de 48 llits, als hospitals de la Vall d'Hebron, del Clínic i de Santa Maria de Lleida. Incrementarem el programa de metadones; continuarem subvencionant les comunitats terapèutiques —enguany n'hem subvencionat 10, que tenen uns 500 pacients—, i el Departament de Justícia posarà en marxa, en funcionament, una unitat de tractament de 30 places, a la presó de Quatre Camins. Pel que fa a la prevenció, se subvencionen i assessoren cada any més plans i programes comarcals i municipals, i també programes de reinserció, amb una base d'iniciativa molt sovint municipal i comarcal, però també molt sovint d'iniciativa de pares i d'ex-dependents: en total són 59 convenis de col·laboració amb corporacions locals i 62 amb entitats sense finalitat de lucre. Com poden veure, altra vegada ens trobem amb la insuficiència dels poders públics i amb l'afortunada iniciativa de la societat civil.

El pressupost de tot això, enguany, representarà 1.016 milions, dels quals 390 provenen el Pla Nacional sobre Drogues de l'Administració central. És una aportació insuficient, però vull fer constar que les relacions amb aquest organisme són un model, per a nosaltres, de respecte, d'autonomia i de col·laboració mútua.

Parlem dels disminuïts. A l'inici d'aquesta legislatura vaig dir que, en aquest camp —ara parlo dels disminuïts psíquics—, teníem sobretot dos grans problemes: els profunds, i els ja adults, sobretot quan se'ls moren els pares. El pla és —s'ha començat a aplicar— que a finals del 1991 s'hagin construït 12 residències per a disminuïts psíquics profunds, amb 610 places. Pel que fa al sector —ja més atès des de fa anys— dels tallers ocupacionals i de les escoles especials, l'acció de la Generalitat es manté en la línia ascendent d'aquests últims anys. Els vull anunciar una novetat, en aquest camp: em proposo constituir un comitè —que presidiré personalment— per a la integració social de persones disminuïdes, físiques i psíquiques. Un comitè que tindrà tres àmbits o comissions: el d'atenció a les persones amb disminució, el d'integració laboral i el de barreres arquitectòniques. I he de dir que no em sento satisfet amb el que tots plegats fem, per exemple, en el tema de les barreres arquitectòniques: del que fa la Generalitat, no me'n sento satisfet; del que fan moltes altres institucions, no me'n sento satisfet, i tampoc no em sento satisfet del que fan molts promotors d'obres i molts arquitectes. Mirarem de millorar això.

També cal fer una breu referència a la qüestió de la renda mínima d'inserció —saben que és un projecte que tenim. En diem així, renda mínima d'inserció, perquè considerem que la finalitat essencial d'aquests programes, que hem d'iniciar durant l'any que ve, ha de ser la inserció o la reinserció social i la-

boral del màxim nombre possible de persones en situacions difícils o de marginació, i no es tracta només de repartir diners, sinó de donar suport humà perquè, al cap d'un temps, es puguin defensar elles mateixes. També vull advertir que aquest és un objectiu que no podrem assolir bé, no el podrem assolir bé fins que el Govern central hi aportï el seu ajut o, millor, es tingui en compte això en el finançament autònom. De fet, és una iniciativa, aquesta, que no correspon exactament a cap competència precisa de les traspassades. El Govern de la Generalitat no pot continuar amb les mans creuades quan hi ha gent, a Catalunya, en situació molt i molt crítica. Per això, com els deia, tenim el propòsit de començar el proper any, l'any 90, un programa amb un pressupost —no podrà ser suficient—, un programa que tindrà el caràcter de programa pilot. Malgrat això, confiem arribar, ja el primer any, a uns quants milers de conciutadans nostres: els més necessitats. Al final del 1990 analitzarem els resultats, l'experiència, i ens proposarem nous objectius.

Parlem de la sinistralitat laboral, que és més alta del normal, a Catalunya. Té la seva explicació, això, però el cas és que és més alta del normal, a Catalunya. El Govern de la Generalitat, d'acord amb els sindicats, s'ha constituït una comissió en el si del Consell de Treball, per proposar, conèixer i controlar el seguiment de les directives i els programes sobre sinistralitat. Complementant això, el Departament de Treball ha signat, conjuntament amb els diversos sindicats, nous compromisos sobre seguretat i higiene en el treball i salut laboral.

Parlem de la formació permanent d'adults, que és la resposta que hem de donar als adults que troben a faltar —i que sovint necessiten— l'ensenyament que no varen rebre de joves i de nens. Del curs passat a l'actual s'ha passat de 400 mestres a 618; d'aquests 618, 159 són mestres subvencionats per la Generalitat a ajutaments de menys de 20.000 habitants i a entitats sense afany de lucre. S'ha creat un centre de recursos —que és l'únic que hi ha en tot l'Estat espanyol—, s'ha iniciat una acció de perfeccionament del professorat, en col·laboració amb la Universitat de Barcelona i amb l'Autònoma, s'ha elaborat i s'ha començat a aplicar el Pla Quadriennal d'Equipaments i s'ha creat el Consell Assessor de Formació Permanent d'Adults. Tot això és insuficient, ja ho avanço, però la tendència està marcada, i continuarem incrementant els recursos destinats a això. A més, abans del 31 de desembre, el Govern presentarà un projecte de llei sobre formació permanent d'adults.

No ho allargo més. Torno a dir que demà parlarem del que vostès vulguin: avui no puc fer el meu discurs inacabable —suposo que vostès hi estan totalment d'acord.

Ara, amb el que els he dit n'hi ha prou per deixar clara la voluntat del Govern de no sacrificar certs sectors de ciutadans a això que se'n diu el «progrés». Volem una efectiva política de benestar social; volem que el país progressi, sí, volem que el país progressi, però no a base de llançar ningú per la borda; volem que el país sigui competitiu, però no que sigui inhumà. És a dir, volem un país fort, un país amb empenta, un país competitiu, però també un país just i humà —les dues coses: just i humà.

Hi ha qui creu que a través del *Diari Oficial* i del pressupost n'hi ha prou per fer un país just. Potser ho serà sobre el paper, però no ho serà de debò. Per ser plenament just, no n'hi ha prou amb el *Diari Oficial* i amb el pressupost: cal, a més, humanitat. Cal una actitud de real interès de l'Administració, i de real in-

terès de tota la societat. Havia ratllat —per por d'allargar-me massa— una mitja pagineta, però, de tota manera, no els perdono i els la llegiré, perquè és bonica —és una mitja pàgina que no és meva; per tant, puc dir que és bonica—, per il·lustrar el que els dic. I és una anècdota. És una anècdota de l'antic canceller austríac Bruno Kreisky, que algú de vostès potser ja m'ha sentit explicar, perquè l'explico molt sovint —però no hi fa res, que ho hagin sentit. Li feien una entrevista, al canceller, i li preguntaven que quin era el problema d'Àustria que el preocupava més, i va dir: «Els vells». El periodista va manifestar sorpresa, perquè, va dir el periodista, «mai com ara no havíem tingut tantes residències ni pensions tan altes». I el canceller va respondre: «És veritat, però mai no havien estat tan poc estimats».

Em diran que això no correspon a un discurs polític. No ho sé. El que sí que sé és que Kreisky era un polític de dalt a baix, això sí que ho sé, però creia que no n'hi havia prou amb el *Diari Oficial* i el pressupost, només.

El debat de demà serà el que vostès vulguin, naturalment, però m'atreveixo a recordar que els polítics, a més d'administradors i gestors de la cosa pública, i d'impulsors d'uns determinats programes, i de defensors d'uns determinats ideals, hauríem de ser pedagogs; hauríem de ser capaços de —nosaltres mateixos, en primer lloc— recordar-nos a nosaltres mateixos i de recordar —en segon lloc— també als ciutadans en general el sentit de la nostra pròpia responsabilitat i la dimensió ètica, no ja de la política i dels polítics —que també—, sinó, simplement, del viure i del conviure humans i, per tant, de tots els ciutadans.

Cadascú ha d'assumir les responsabilitats que personalment li pertoquen i en tot el grau que pugui: les responsabilitats familiars, socials, professionals, humanes. La gent no es pot descarregar, en moltes d'aquestes coses, del tot en l'Administració, i que, pel que fa aquesta —l'Administració—, sóc conscient de les nostres limitacions —de les de la Generalitat, per començar. Algunes d'aquestes limitacions són difícilment superables, o insuperables, o tenen les arrels, els seus orígens, fora del nostre camp d'acció. Per això ja he dit abans que cal la iniciativa i la col·laboració de la societat civil. Els poders públics aquí —ni aquí ni enlloc— no ho poden resoldre tot. Ara, segur que també hi ha falles que ens són imputables. Jo mateix, si volen, els en diré alguna, i, probablement, vostès demà s'hi referiran i facilitaran que en parlem més i més a fons; potser ens faran crítiques que no ens agradaran, però que —de debò els ho dic— els agrairé que ens les facin.

En aquest punt, i a propòsit de l'Administració, no puc expressar la meua protesta per l'actuació discriminatòria i insolidària del Ministeri d'Afers Socials. Per començar, fixin-se en els números: el Pressupost de l'INSERSO és 114.000 milions. Acceptem que la quantitat base es rebaixi a 77.000 milions, deduïnt partides que, o bé són compensades, o bé són objecte de transferències. D'aquesta manera, tocarien a Catalunya entre 12 i 13.000 milions. Però el Ministeri va tornar a rebaixar la quantitat base, sense justificació, a 54.000 milions.

A més, ens apliquen un coeficient, el 14,13%, totalment inferior a la nostra població i totalment inferior a la proporció de la nostra població gran. Total: que només rebem 7.701 milions, o sigui, 5 o 6.000 menys cada any durant una pila d'anys. Si, a més, féssim la comparança amb el que reben altres comunitats autònomes, tornaria quedar clar que som objecte de discrimina-

ció. I vull fer notar que, en això, ja no es tracta de problemes de desenvolupament, d'un PIB més o menys alt, de desequilibris territorials, no?, no es tracta de diners destinats a fer carreteres, a fer hotels, a fer terrenys industrials... Es tracta dels diners als quals tenen drets els nostres minusvàlids, els nostres infants maltractats o els nostres vells; els nostres vells —sigui dit, de passada— que, durant tota la seva vida de treball, varen pagar la quota de la Seguretat Social que els pertocava.

És a dir, per a un infant maltractat català hem de disposar dels mateixos diners de què disposa un infant maltractat de qualsevol altre indret de l'Estat. Podríem arribar a discutir si hem de tenir els mateixos diners per a la promoció industrial, però per a un infant maltractat català hem de disposar dels mateixos diners de què disposa un infant maltractat de qualsevol altre indret de l'Estat. Qui negui això se situa en una posició discriminatòria —«discriminatòria» és la paraula— i insolidària —«insolidària» és l'altra paraula—, no ja contra Catalunya, sinó contra els minusvàlids, els vells i els infants maltractats de Catalunya.

Bé, aquesta és, però, la posició del Ministeri d'Afers Socials. Estic segur —confio— que no hi haurà ningú en aquest Parlament que la pugui o la vulgui defensar.

Bé, recapitulo el que he estat dient fins ara. Volem un país competitiu i, per tant, fort, però també just i humà. Però, a més, volem un país català. A parlar d'això, dedicaré la tercera part del meu discurs.

Fa poc es varen complir deu anys de l'Estatut, i amb motiu d'això a molts polítics catalans se'ls va demanar la seva opinió. Els convido a rellegir aquestes declaracions, i veuran que totes tenen un to entre preocupat i resignat. Què vol dir això? Vol dir, com a mínim, que hem de fer una reflexió a fons, que no s'hi val, a autoenganyar-nos.

El Govern de la Generalitat s'ha esforçat sempre per tenir un bon diàleg i un bon clima de negociació amb el Govern central. Ho ha fet sempre, però encara més des del mes de juny de l'any passat. Hem mirat d'aprofitar, per això, totes les oportunitats i tots els instruments, especialment la Comissió de Cooperació; hem mirat d'evitar, al màxim possible, enfrontaments en el camp de la política general, fins que..., fins al punt que moltes vegades se'ns han atribuït intencions, pactes, projectes que no eren tampoc realitat. Simplement, hem mirat d'evitar el màxim possible d'enfrontaments —ho repeteixo—, i, per altra banda, d'actuar en un sentit, diguem-ne, de responsabilitat política a nivell de tot l'Estat. Però el resultat de tot plegat ha estat molt pobre, quasi nul pel que fa als aspectes competencials: encara no tenim els recursos materials de l'Administració de Justícia, tot i que la Comissió Mixta ens va aprovar el traspàs fa quatre mesos; de moment ha quedat congelat un acord sobre policia autonòmica, i continuem sense resoldre el tema dels serveis lingüístics, i no parlem ja de la formació professional ocupacional, de la recerca, de l'INEM, etcètera.

Afegeixin a això una infinitat de temes no competencials, petits i grossos, però constants: el dels fons europeus; el de les ZID —les zones de desenvolupament industrial—, que vol dir el de la possibilitat d'ajudar la nostra indústria; el de si els catalans hem de ser o no els únics que paguem, si més no, parcialment el TGV; el de si als nostres pagesos se'ls poden aplicar o no els ajuts que s'apliquen a pagesos d'altres indrets d'Espanya, etcètera.

Es va parlar de solidaritat entre els pobles d'Espanya, i no va caldre ni que ens ho demanessin; nosaltres mateixos ens vàrem avançar: cal recollir només els discursos de l'any 77, de l'any 78 en el Parlament espanyol per veure-ho. Però ara ja fa temps que es practica contra Catalunya una política de discriminació, i la paraula no és exagerada. I és una discriminació que val per a la Generalitat, però també per a altres institucions i entitats catalanes. I això és, sovint, més important que una competència més o menys; això i un altre fet de concepció de fons i, per tant, greu, i és que el Govern central té un concepte molt disminuït de l'autonomia.

Més que en la parsimònia o en el regateig dels traspassos, això es posa de manifest en la ignorància del fet autonòmic amb què habitualment actua l'Administració central, en la constant erosió o ofec que mira de fer de les competències autonòmiques i en el finançament. Hi ha una constant voluntat d'anar arraconant l'Estatut cap a la zona de la residualitat i de la nimietat. És això l'important, i també ho és que es corre el risc que es perdi la històrica oportunitat —que havia semblat que hi havia— de garantir definitivament la nostra personalitat nacional i la nostra capacitat d'iniciativa i, alhora, trobar un encaix ple i fructífer, i també definitiu, en el conjunt d'Espanya. S'està perdent la possibilitat de superar un fet negatiu de la nostra presència a Espanya, que és la marginalitat. Una marginalitat important, de pes, perquè hi ha un fet indefugible, i és el propi pes, la pròpia importància de Catalunya, però, al cap i a la fi, marginalitat. Un fet negatiu que quasi sembla que potser és una constant històrica, i en el qual hem d'analitzar quin grau de responsabilitat hi podem també tenir nosaltres; que això quedi clar, també això hem d'analitzar.

De 1975 ençà —i en certs aspectes, fins i tot, d'uns anys, d'uns quants anys abans— s'han anat superant unes quantes constants històriques espanyoles de signe negatiu. Abans ja ho he dit. En canvi, anem en camí que no es resolgui el que se n'havia dit —i potser s'haurà de tornar dir— «el problema català». Aquest estiu passat, parlant d'això, un home castellà de gran qualitat humana, intel·lectual i acadèmica em deia: «Vostès, els catalans, han d'estar satisfets i orgullosos del que han fet; vostès han estat sempre, a Espanya, més que la resta del país, els defensors de la democràcia; vostès han estat sempre europeistes; vostès han fet sempre propostes de modernització de l'Estat i de la societat espanyola; vostès han defensat la societat civil; vostès han lluitat sempre contra el centralisme... Doncs bé, ara Espanya», em deia aquest amic, «s'orienta en aquest sentit i vostès hi han contribuït molt. És que vostè no creu que Catalunya ha estat —i és— un element bàsic, imprescindible de la vocació europea i modernitzadora de l'Espanya actual? O és que vostè no creu que, si no fos per Catalunya, a Espanya no hi hauria autonomies? Estiguin-ne segurs: si no fos per Catalunya, no n'hi hauria», em deia ell.

Bé, és un bon i gran elogi aquest, i crec que, en bona part, és merescut. I també crec —ja ho he dit abans— que aquesta és una evolució molt positiva. Però tot això no vol dir que hagi representat el reconeixement com cal de la realitat nacional i de les necessitats objectives de tot ordre de Catalunya. I, si no, com s'explica que ni un polític català s'hagi manifestat satisfet amb la nostra autonomia?

Hem dit que avui podríem mirar d'iniciar un debat en profunditat. És un bon moment, em sembla, i a més, crec que és

obligat i que comença a ser necessari que fem un balanç a fons. I entendran l'abast que dono a això, quan dic «una reflexió a fons», si els dic que, tot i no tenir gaire temps per preparar aquest discurs —massa temps, perquè ha sortit massa llarg; això també és cert—, però en fi, el cas és que divendres i dissabte passats em vaig dedicar a tornar a llegir un llibre que havia llegit de jove; he tornat a llegir, després de molts anys, *l'Espanya invertebrada*, de Ortega y Gasset. Per què? Perquè em sembla molt que les seves idees sobre Espanya han estat assumides per gran part de l'actual classe dirigent socialista espanyola. Em vaig dir: «Segurament entendre millor el que passa i, sobretot, cap a on ens volen dur si el torno a llegir». I jo podria estar d'acord amb més d'una idea de les que expressa Ortega y Gasset, però no en el paper absolutament irrellevant i depersonalitzat que assigna a Catalunya dins del conjunt d'Espanya. Ens situa en el lloc que jo he anomenat abans «el terreny de la nimietat». Llegeixin-lo; els qui no l'hagin llegit, llegixin-lo; els qui fa temps que no l'han llegit, rellegeixin-lo.

Ara tornaré de seguida als aspectes polítics i financers del tema, però he volgut deixar clar que cal una seriosa reflexió política i econòmica, sí, però també conceptual. I, naturalment, ja que el tema de l'autogovern català no està ben resol, el que també entenc que hi ha d'haver és un reforçament del sentiment i de l'acció nacionalistes. Després els parlaré d'això. Evidentment, això s'ha de fer sense oblidar o afliuixar en el que és l'actuació de l'obra de govern, de la negociació amb Madrid i de l'impuls al país en general.

És a dir —i ara parlo d'això—, per començar, continuarem reclamant el compliment dels dotze punts que aquí mateix vaig anunciar el mes de febrer de 1987. Vàrem definir, aleshores, el sostre polític i competencial al qual volem arribar. Encara hi ha gent avui —aquí i fora d'aquí— que ens pregunta: «I quin és aquest sostre?», o que parla de les nostres ambigüitats, o que se sent recelosa. El que volem està ben clarament explicat en aquell discurs. És a dir, a part de llegir Ortega y Gasset, a aquests que rellegeixin, els demano aquest discurs. Continuarem emprant la Comissió de Cooperació com a instrument principal de negociació amb l'Administració central i continuarem denunciant la discriminació financera de què som objecte, tant pel que fa als pressupostos generals com a la sanitat.

Jo no volia entrar en detalls, però sí que els en donaré un: saben quant, versemblantment, deurà l'INSALUD a l'ICS a finals d'any? En el millor dels casos, 56.000 milions i, en el pitjor, 71.000. Com volem que l'ICS compleixi mitjanament els seus compromisos? El perill és, amb una situació així, que el desprestigi de l'autonomia, davant els nostres conciutadans, sigui inevitable.

Continuarem buscant fórmules que permetin progressar des del punt de vista autonòmic. Ara això potser serà més fàcil que fa unes setmanes, i potser ara, doncs, valdrà més la pena elaborar conjuntament en aquest Parlament propostes de llei a trameure al Congrés de Diputats per modificar algunes lleis de base que estan essent interpretades i aplicades d'una manera molt antiautonòmica. En justícia, he de dir que això havia estat proposat ja fa temps per algun altre grup parlamentari aquí present, en aquest Parlament; si no ho recordo malament, pel Partit Socialista Unificat de Catalunya. Pensem que potser ara es podria produir una situació en què això fos més viable; en tot cas, durant les properes setmanes aquest tema, el Grup parlamentari de

Convergència i Unió, el plantejarà al Parlament; que confio que aquesta iniciativa ens permetrà fer coses tots junts —i voldria subratllar això de «tots junts»— en aquest camp de defensa de l'Estatut.

També tornarem a posar sobre la taula el tema de la participació de les comunitats autònomes en la definició de la voluntat política de l'Estat espanyol respecte a la Comunitat Europea. En aquest punt hi ha dos aspectes en els quals hem d'actuar amb claredat i energia en defensa dels nostres drets: l'un és l'econòmic.

El concepte que a Madrid tenen de la solidaritat fa que sempre ens posin al capdavant de tot, en allò que ha de compensar i en allò que no ha de compensar; en allò que ha de significar promoure el progrés d'altres zones o bé en allò que són necessitats essencials nostres. Fins i tot —ho repeteixo—, ens posen al capdavant de tot quan es tracta dels nostres vells, que tota la vida han pagat la seva quota a la Seguretat Social, com abans he explicat. I no cal que els digui que també ens posen al capdavant, pel que fa als fons europeus —ho estem negociant actualment.

He de dir, per altra banda, amb tota sinceritat, que moltes d'aquestes negociacions es poden fer, de vegades, en un clima prou positiu, el que passa és que sense resultats, normalment, fins avui. Esperem que això pugui canviar.

L'altre aspecte, de cara a això que dèiem de la voluntat i de la presència en el marc europeu, l'altre aspecte que tenim molt en compte és el cultural i lingüístic, i perquè s'entengui ben bé el que vull dir els citaré un cas concret. A l'hora de discutir el programa Lingua, l'Estat espanyol tenia un sol representant: el Ministre d'Ensenyament. Ja saben que en aquesta discussió el català fou deixat totalment de banda. Tenim base per creure i per afirmar que es podia haver aconseguit un tractament molt millor per a la llengua catalana; el que va passar és que el català no tenia defensors; el que va passar és que ni la llengua, el que passa és que ni la llengua ni la cultura catalanes tenen representació en aquests casos, com també es va demostrar, per exemple, en el cas d'Europalia. Necessitem que en el nostre cas s'apliqui un sistema que tingui en compte el caràcter pluricultural i plurilingüístic d'Espanya, com, per exemple, fan els belgues: en aquesta discussió, en aquesta mateixa discussió del programa Lingua, Bèlgica tenia tres representants: el de parla neerlandesa, el de parla francesa i el de parla alemanya. Bé, és el que hi ha d'haver en el nostre cas.

Canviant de tema, els diré que fins ara no hem tingut mai èxit, gens ni mica —i això que ho hem plantejat algun cop—, no hem tingut mai èxit cada cop que hem plantejat la possibilitat que l'Estat ens delegui competències seves o, fins i tot, que ens en cedeixi algunes de seves. Tant una cosa com l'altra, com vostès saben, són constitucionalment possibles. Hem de veure si la nova situació que potser es crearà —i no penso només en termes de majoria absoluta sí o no, no em sembla això el més essencial, sinó sobretot de clima polític—, si es pot crear una nova situació que permeti tornar a plantejar això amb més possibilitats, com el que hem dit abans de les lleis de base.

Durant les darreres eleccions s'ha parlat molt del Senat, i especialment del que ha de ser una Cambra de representació territorial: hi estem d'acord; però no és el Senat només que s'ha de territorialitzar: si Espanya és un Estat d'autonomies —entenem-nos, d'autonomies de debò— s'han de territorialitzar moltes co-

ses, o, com a mínim, moltes coses s'han d'estructurar tenint en compte l'estructura de l'Estat, l'estructura autonòmica de l'Estat. L'autonomia, o és un canvi profund del concepte tradicional d'Estat o acaba essent un ornament, i ara com ara no hi ha voluntat, sembla, de fer un canvi profund de l'estructura tradicional de l'Estat.

En realitat, tot el sistema autonòmic espanyol ha de ser objecte d'un repensament: és obligat fer-lo pels disfuncionaments que pateix i també perquè hi ha comunitats autònomes que ho reclamen i que ho reclamen amb tot el dret que els dona la Constitució. En aquests moments de provisionalitat i de temps inicial de legislatura no puc preveure quan convé ni si convé ni si convindrà que vegi el President del Govern, però en el moment oportú em proposo de fer-li arribar el nostre parer que cal analitzar tot el procés i tot el funcionament autonòmic espanyol i, probablement —amb tota seguretat—, introduir-hi canvis.

Ja s'adonen que ara els estic parlant de l'autonomia en el marc general de l'Estat, és a dir, els parlo de les comunitats autònomes en general. El meu amic castellà —aquell que deia abans— estaria content de sentir-me, però no podem deixar de dir també que el cas de Catalunya és particular, és a dir, a base d'haver acceptat, de mirar d'ajudar a una solució general per a tot l'Estat, sembla que s'hagi oblidat que el cas de Catalunya és un cas particular. Nosaltres vam acceptar el gran desafiament de mirar de resoldre el nostre cas particular a través d'una solució general que fes possible l'equilibri i el progrés general de l'Estat. Se'ns va dir, ho vàrem acceptar i nosaltres vam dir: «contribuirem a l'equilibri, a l'estabilització, a la consolidació de la democràcia, de les noves tendències europees, etcètera, a base, doncs, de mirar nosaltres d'inquirir-nos en aquest vestit general que es fa per a tothom». I hi va haver molta gent que ens va felicitar i encara ens feliciten, de vegades, però a mi no m'agradaria haver de reconèixer algun dia que això fou un error o un gest quixotes.

Si pel camí de la generalització el nostre problema no es resol acceptablement bé, haurem de replantejar les coses. En tot cas, crec que l'evolució interna de Catalunya durant els darrers temps, fins i tot l'evolució electoral, dona suport a la idea que la nostra autonomia, de cap manera, no pot ser un ornament.

Els he de recordar, relacionat amb tot això, un fet cabdal, i és que l'any 1991 cal procedir a la revisió del finançament. D'aquí al final de la legislatura, preparar aquesta negociació i dur-la a terme —dur-la a terme bé— és, sens dubte, la nostra prioritat primera. És prematur entrar a fons en el plantejament que el Govern de la Generalitat farà per tal que el nostre finançament compleixi els principis —ja saben— de suficiència, d'autonomia i de solidaritat, i que ens eviti la discriminació —parlo avui molt de discriminació perquè és que realment hi ha discriminació.

També els puc avançar sis grans apartats de negociació. Primer, el volum de recursos s'ha de distribuir entre les comunitats autònomes en funció de les competències de l'Administració central i la de les mateixes comunitats autònomes atribuïdes pels respectius estatuts; no pot ser que es doni el mateix finançament, diguem-ne, per nivells competencials diferents. Segon, les fonts i l'estructura dels ingressos de les comunitats autònomes s'han de basar en una més gran corresponsabilitat fiscal; l'hem demanada sempre aquesta corresponsabilitat fiscal

—ho subratllo i ho torno a dir ara—, més responsabilitat fiscal i s'ha de basar en les figures impositives de més capacitat recaptatòria, com poden ser l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques, o l'Impost sobre el Valor Afegit. Tercer, s'ha de coordinar l'administració tributària dels impostos propis, cedits i/o compartits. Quart, ha de disminuir molt substancialment el condicionament —el condicionament finalista— de les subvencions. Cinquè, s'ha de reformar el Fons de Compensació Interterritorial anant més a fons en la línia iniciada l'any 1986; és a dir, reduint-lo i aplicant-lo només a les regions menys desenvolupades, en canvi la inversió nova ha d'anar a part. Sisè, s'ha de reformar a fons el finançament sanitari, quantitativament injust i d'un funcionament —com acabo d'explicar fa un moment— ple de deficiències que totes perjudiquen les comunitats autònomes —no només Catalunya— que han assumit aquesta competència.

Confio que aquesta negociació es podrà fer amb el suport de tot aquest Parlament, jo almenys ho plantejaré procurant que això sigui possible.

Bé, com us deia, doncs, continuarem fent tot això, però sobretot continuarem fent una altra cosa, continuarem ajudant que el país vagi endavant, que hi va.

Aquesta és la nostra sort, o per a alguns, potser, la nostra desgràcia. Uns diuen que és la nostra desgràcia. En un grau d'autogovern que està quedant molt per sota del que reclamem i del que creiem merèixer; en una situació de marginalitat que no acabem de superar dins de l'Estat; amb un finançament tan discriminatori hauríem d'anar malament. I, en canvi, el país va endavant, precariament, i amb amenaces greus en el seu horitzó —vull dir també i potser demà els en podré explicar alguna—; però el que sí que és cert és que entre tots, fins avui: la societat, les institucions, les entitats, els ciutadans, entre tots el fem anar endavant. El país té capacitat d'anar endavant malgrat tots aquests handicaps, i això alguns diuen que és la nostra desgràcia —diuen—; com que poc o molt ens en sortim, no plantem cara amb prou radicalitat, amb duresa o amb violència —diuen—, però també diuen alguns: no estripem les cartes, que és —estripar-les de debò— l'única forma de fer que ens escoltin. He dit més d'un cop des d'aquesta tribuna que em doldria molt haver de reconèixer un dia que la duresa, la violència i la insolidaritat donen més bons rendiments. Ho he dit dirigint-me a vostès, però sobretot dirigint-me al Govern central, i també he dit sempre —i ho torno a dir ara— que espero que això no serà així, que jo lluitaré a fons perquè no sigui així, i que si algun dia el poble de Catalunya volgués emprendre un altre camí, hauria de triar un altre President. Ara, a part d'això, jo crec que ser més forts que la discriminació insolidària que practiquen amb nosaltres, i més forts que la incomprensió, és una gran sort. Que no és una desgràcia sinó una sort, que ser capaços d'anar endavant malgrat tants obstacles, és una gran sort; i és això el que ens fa creure que finalment Catalunya aconseguirà, dins de l'Estat, el tracte que reclama.

Però potser és el moment de recordar que, tal com van les coses, estem abocats a haver de fer un llarg camí. Alguns d'aquí i de fora d'aquí ens volen fer creure que ja hem arribat; no hem arribat, som lluny del final; no pot ser el punt d'arribada un procés de reivindicació nacional, no pot ser el punt d'arribada d'un procés de reivindicació nacional, una situació consistent a estar demanant caritat tots els dies de l'any per po-

der pagar a fi de mes, que és la situació en què es troba la Generalitat. O que qualsevol funcionari de tercera pot posar bastons a les rodes per decisions de la Generalitat referents a competències exclusives; o que no podem celebrar festes tradicionals, nostres, entre altres coses, perquè hem de tornar a celebrar una festa que, cada cop més, se sembla a allò que en dèiem la *Fiesta de la Raza*. Sense perdre de vista ni menystenir tot el procés que hi hagut i que és important —ho vull subratllar—, que és important —ho torno a subratllar—, que és important. Sense voler menystenir això, hem de tenir clar que aquest no és el punt d'arribada. Ara no som al punt d'arribada, som lluny de l'esperit del 79, som lluny dels dotze punts del 87, som lluny del que és el reconeixement ple d'una identitat nacional com la nostra; i per això els deia que estem abocats a un llarg camí. Per a aquest llarg camí necessitem ser forts, necessitem una societat forta i convivencial, una economia forta, necessitem cohesió social i necessitem un sentiment nacional fort. Com es pot reclamar el reconeixement nacional sense un sentiment nacional fort? Necessitem que s'intensifiqui el procés per tant, el procés en part ja existent, d'enfortiment del nacionalisme.

Aquests darrers temps assistim sovint a intents de presentar el nacionalisme català de vegades sota una perspectiva fosca, d'altres, inquietant, altres cops, simplement, com a quelcom d'insignificant. Intents que es fan, no només en un petit sector nacionalista, sinó que miren d'involucrar-hi tot el moviment nacionalista. Són intents que aspiren a acomplexar el nacionalisme. Probablement és innecessari que els digui que els qui a això es dediquen, amb mi, amb mi almenys, perden el temps.

En canvi, potser és bo que recordi que la Catalunya moderna no seria el que és sense el nacionalisme. (*Pausa.*) Sense altres coses tampoc no ho seria, evidentment, quedí clar. No ha estat el nacionalisme l'únic que ha contribuït a construir la Catalunya moderna. No les oblidó aquestes altres coses, ni les menystinc; però sense el nacionalisme, Catalunya no hauria estat el que és, no ho hauria estat sense el Modernisme ni sense el Noucentisme; sense la Mancomunitat ni sense la Generalitat republicana; sense el moviment pedagògic ni sense els nostres escriptors i artistes; sense l'acció a l'exili dels Presidents Companys, Irla i Tarradelles; sense el sentiment que es va mantenir en tot moment durant la Dictadura, ni sense l'acció que hi va haver d'inspiració catalanista en els camps cultural, lingüístic, polític i religiós, social i econòmic. Aquest nacionalisme que ha estat capaç de combinar el sentit d'arrelament amb la pruija de l'estar al dia, de la modernitat i de la internacionalització. Així ha estat des de fa més de cent anys, i així és avui. Aquest nacionalisme continuarà essent necessari fins i tot el dia que arribem on volem arribar, que ja està explicat i els repeteixo altra vegada que es tornin a llegir els punts en els quals ho expliquem amb claredat, almenys nosaltres. Fins i tot aleshores, el necessitem, perquè sempre continuarem necessitant un esperit d'afirmació i de construcció del nostre propi país. Però ara, per desgràcia, el necessitem també per donar força, durant tot el temps que calgui, a les nostres reivindicacions. Que en continuem tenint moltes per fer; o es que podem acceptar allò que els he dit, per exemple, de la sanitat?, o del programa Lingua?

Vull afegir encara una altra cosa. Quan aquest estiu aquell il·lustre castellà em deia a l'Escorial que els catalans hauríem de sentir-nos orgullosos del que hem fet a Espanya, tot allò que ell deia que hem fet, quin moviment es creuen que des de Catalu-

nya ho ha impulsat? No només el catalanisme, torno a dir-ho, però sí molt principalment el catalanisme. Resulta que el nacionalisme català ha estat i és un dels fets més positius de la història moderna d'Espanya.

Bé, estem, com deia, cridats a un llarg camí. No podem renunciar a res del que ens dona força, i que ens la dona combinant la convicció amb la serenitat. De fet, en el nacionalisme català hem aconseguit que, si més no, com a norma general, l'esperit constructiu hagi estat dominant. Continuarem procurant que així sigui. Ens ajudarà a aconseguir-ho la confiança que tenim en el nostre país, la nostra capacitat, com deia, de, malgrat tot, anar endavant. Perquè es va endavant! Malgrat tot, van endavant les inversions, les nostres i les dels altres; va endavant la creació de llocs de treball; va endavant la projecció i el prestigi internacionals de Catalunya; va endavant el paper de Barcelona, a Espanya i al món; es manté bé la nostra cohesió social; el sentiment nacional gradualment s'enforteix i es consolida; va endavant el procés de modernització del país; es va difonent la creació de riquesa per tot el país; tenim una bona convivència: hi ha en el nostre país, fins i tot, una certa alegria de viure —no tothom, ja ho hem dit abans, però molta gent. Conec, per altra banda, les nostres fragilitats, les nostres impotències i les nostres insuficiències —probablement són dels que millor les coneixen—, però que Catalunya va endavant és també cert, del tot cert.

Com s'explica això? S'explica per moltes raons que ens passen i que no són mèrit nostre, de cap de nosaltres: pel que varen fer les generacions precedents, per exemple; pel patrimoni mental, espiritual i cultural, econòmic, tècnic i social que ens han deixat; però també s'explica perquè mai no hem llençat una eina, ni que fos oscada, ni que fos oscada; mai no hem dit: «això no serveix», hem dit: «no és això el que volem, ni el que

reclamem, ni el que necessitem, però, de moment, fem-ho servir». En tot cas, aquest ha estat el llenguatge del Govern de la Generalitat, i aquest ha estat avui mateix el meu llenguatge, aquí, i aquest és també el llenguatge del país i el que inspira la nostra acció col·lectiva, molt espontàniament, fins i tot. I al capdavall, què passa? Passa que amb les eines que tenim fem feina: no la que voldríem, no la que caldria, de molt no la que caldria, no la que ens permet allunyar tota una sèrie de perills que tenim a sobre; però, en tot cas, fem més feina que els que llencen l'eina perquè no els agrada prou; o més feina que els que, irritats, l'empren per a l'agressió cega i estèril; o més feina que els que es desanimen i la deixen rovellar.

És veritat, per exemple, que, pel que fa al finançament, som objecte de discriminació i d'insolidaritat, i que haurem de protestar i de reclamar, però no ens dedicarem només a protestar i a reclamar ni, molt menys, ens dedicarem només a parar la mà. La nostra cultura ha estat, és i serà la cultura de l'esforç. Amb el que tinguem, però sense renunciar a res, sense abdicar de les nostres ambicions. Aquesta cultura i aquest esperit han fet Catalunya, que no és un país qualsevol. No cal que faci ara aquí un discurs sobre els actius i els plens de Catalunya, el discurs que faig a la gent de fora —vostès, aquests actius, els coneixen. Tampoc no cal que torni a parlar dels passius o dels buits —ja ho he fet abans. Només els vull recordar, per acabar, allò que deia el meu mestre Charles Péguy: «Al capdavall, els plens sempre pesen més que els buits».

Moltes gràcies.

El Sr. PRESIDENT: Gràcies, senyor President. La sessió continuarà demà, a dos quarts d'onze.

Se suspèn la sessió.

(Són les dues del migdia i cinc minuts.)